

Straffebestemmelsen må samtidig sees i sammenheng med andre virkemidler i loven som skal bidra til overholdelse og effektiv håndheving av lovens bestemmelser.

Det foreslås å videreføre strafferammen fra dagens dyrevernlov. Hvorvidt man ved lovrevisjon skal skjerpe strafferammen i forhold til dagens straffenivå, har vært vurdert. Ot.prp. Nr. 90 (2003-2004) om lov om straff (straffeloven) gir enkelte signaler om hvilket straffenivå lovgiver bør legge seg på. Momenter som har blitt tillagt vekt i forbindelse med vurderingen av strafferammen i dyrevelferdsloven, er lovovertrédelsens straffverdighet, at strafferammene bør oppfattes som realistiske for omgivelsene samt at straffen og dens ramme bør ha en preventiv virkning.

Departementene har i sin vurdering av strafferammen særlig lagt vekt på straffens preventive effekt og at straffebudet skal oppfattes realistisk av borgerne. Det er viktig at de bestemmelser som blir gitt blir etterlevd, og straffebudet skal først og fremst bidra til etterlevelse av loven. Om det er selve trusselen om straff som hindrer overtredelse av loven, vil variere og være avhengig av mange forhold. Til en viss grad vil straffen ha en allmenn- og individualpreventiv effekt, men i mange tilfeller med alvorlige hendelser som medfører store lidelser for dyr, er det personlige forhold som ligger til grunn. I slike tilfeller vil trusselen om straff ved brudd på loven ha liten eller ingen effekt. Dersom vedkommende ikke er egnet til å ta vare på dyr, vil andre virkemidler være bedre egnet til å hindre fremtidige hendelser, eksempelvis adgangen til å frata noen rett til å holde dyr.

Domstolene har vært tilbakeholdne med å idømme strenge straffer for brudd på dyrevernloven. I all hovedsak har det blitt idømt betinget fengsel, bot eller en kombinasjon av bot og betinget fengsel. Det er få tilfeller av ubetinget fengsel, selv for svært grove overtredelser. Denne type saker er ofte forbundet med alvorlige personlige problemer, noe som vil kunne være relevant i forbindelse med straffutmålingen. Departementene mener imidlertid at personlige forhold ikke kan unnskyldte alle alvorlige brudd på dyrevelferdslovgivningen og generelt gi grunnlag for lavere straff. Grov dyremishandling er handlinger der straffverdigheten tilsier at strengere straffer bør idømmes, men ved grove eller gjentatte overtredelser av loven har man allerede i dag adgang til å idømme fengsel i inntil tre år. Utfordringen knytter seg i større grad til å utnytte strafferammen i loven bedre.

Straffenivået i gjeldende dyrevernlov er allerede i dag høyere enn straffenivået i sammenlignbare lover, eksempelvis viltloven, laks- og innlandsfiskloven, matloven og akvakulturloven. Departementene anser derfor dagens strafferammer som tilstrekkelig høye og foreslår å videreføre disse. Dette vil imidlertid bli vurdert på nytt på bakgrunn av eventuelle innspill i høringen.

I mange tilfeller vil bøtestraff være en passende reaksjon ved overtredelse av loven, og forenklet forelegg vil da kunne være en effektiv og egnet sanksjonsmåte. Det er derfor foreslått å innføre en bestemmelse med hjemmel til å ilegge forenklet forelegg. Innføring av en slik hjemmel vil etter høring bli sett i sammenheng med eventuell innføring av en adgang for tilsynsmyndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr.

Departementene ber også om høringsinstansenes vurdering av om bøter bør være eneste straffesanksjon for overtredelse av enkelte av lovens bestemmelser. Dette kan særlig være aktuelt for § 4 om hjelpeplikt, § 5 om varsling, § 6 om kompetanse og ansvar og § 16 om merking, presentasjon og reklame.

Det har vært vurdert å begrense straffeansvaret til de forsettlig og grovt uaktsomme overtredelser av loven. Mange uaktsomme overtredelser vil ha like store konsekvenser for det enkelte dyr som de forsettlig eller grovt uaktsomme handlingene. Departementene foreslår derfor i hovedsak å videreføre dagens uaktsomhetskrav. For visse bestemmelser bør det muligens kreves forsett eller grov uaktsomhet for at overtredelsen skal være straffbar. I Ot.prp. nr. 90 (2004-2005) Om lov om straff, side 91-92, uttales det at som følge av skadefølgeprinsippet, bør det bare unntaksvis brukes straff for å tvinge personer til å hjelpe andre. Videre legges det til grunn at normer som primært skal sikre kontroll med at det ikke foretas skadevoldende handlinger, i utgangspunktet ikke bør være belagt med straff. Etter gjeldende dyrevernlov er i prinsippet alle overtredelser omfattet av lovens straffebud. I lys av de vurderinger som er gjort ved utarbeidelsen av straffeloven, kan det være aktuelt å kreve forsett eller grov uaktsomhet for at overtredelse av eksempelvis § 4 om hjelpeplikt og § 5 om varslingsplikten skal være straffbar. I tråd med det som er anført ovenfor, bør trolig bøter være maksimalstraff i slike tilfeller. Det bes om høringsinstansenes innspill på dette.

I lovutkastet § 36 første ledd er det foreslått en generell bestemmelse om at forsøk på og medvirkning til overtredelse av lovens bestemmelser skal være straffbart. Også etter gjeldende rett er forsøk straffbart, noe som følger av at strafferammen i dyrevernloven § 31 er høyere enn fengsel i 3 måneder, jf straffeloven § 2 første ledd annet punktum. Hvorvidt medvirkning til overtredelse av gjeldende dyrevernlov er straffbart, beror på om medvirkeren selv har overtrådt loven eller bestemmelser i forskrift til denne. Forslaget om at medvirkning generelt skal være straffbart, innebærer således en viss nykriminalisering. Departementene vil vurdere nærmere i hvilken grad forsøks- og medvirkningshandlingene bør kriminaliseres, og ber om høringsinstansenes innspill på dette.

8. ANDRE BESTEMMELSER

8.1 Etablering av dataregistre

8.1.1 Gjeldende rett

Gjeldende dyrevernlov har ingen bestemmelse om dataregister.

8.1.2 Departementenes vurdering og forslag

Lov om tiltak mot dyresjukdommer (husdyrloven) av 8. juni 1962 nr 4, som ble innarbeidet i matloven, hadde hjemmel til å opprette husdyrregistre og gi regler om plikten til å avgi opplysninger til disse. Sistnevnte hjemmel var nødvendig for å gjennomføre forpliktelser etter EØS-avtalen til å opprette et sentralt individregister for storfe. Senere er det også etablert et register over all forflytting av svin mellom besetninger og til slakteri. Registerne er vesentlige både i sporbarhetsøyemed og for å gi et godt grunnlag for sykdomsbekjempelse. Derfor er det hjemmel i matloven § 29 til å opprette og knytte seg til dataregister.

Departementene ser at det også kan være aktuelt for tilsynsmyndigheten å knytte seg til eller opprette dataregistre for å sikre oppfyllelse og gjennomføring av dyrevelferdsloven. Dette kan omfatte dyrhold som registreres i henhold til registre med hjemmel i matloven, andre dyrhold som ikke registreres etter matloven, og registreringer som blir nødvendige for oppfyllelse av EØS-avtalen. Forslaget til ny forskrift om doping forutsetter at det med hjemmel i dyrevernloven opprettes elektronisk lagrede veterinærjournaler og et elektronisk ID-register over hester. Departementene foreslår å ta inn en bestemmelse tilsvarende matlovens bestemmelse.

Det kan med hjemmel i denne bestemmelsen også opprettes register over personer som er pålagt forbud etter forslagets § 34. Departementene mener at et slikt register vil være et egnet virkemiddel for å kunne kontrollere om slike personer etterlever påbudet over tid og uavhengig av hvor i landet de bosetter seg. Det kan også være behov for å føre register over personer som har foretatt alvorlige og/eller gjentatte brudd på loven, uten at det har resultert i vedtak etter § 34. Dette for å avverge at personer unndrar seg tilsyn ved å flytte fra et område av landet og til et annet.

Det presiseres at registeret kan inneholde personopplysninger uten at det er nødvendig å innhente samtykke fra den som opplysningen gjelder, såfremt disse ikke anses som sensitive personopplysninger i henhold til personopplysningsloven. Når det gjelder personvern hensyn, vises det til vurderinger i forbindelse med utarbeidelsen av matloven, Ot.prp. nr. 100 (2002 – 2003), side 123.

9. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

9.1 Avgifter og gebyr

I forbindelse med etableringen av Mattilsynet ble det etablert et nytt regime for finansiering av tilsyn med matproduksjonen. I tillegg til å føre tilsyn og kontroll med næringsmiddelproduksjonen, fører Mattilsynet også tilsyn med alt dyrehold. Det ble lagt opp til at også denne delen av Mattilsynets tilsyn og kontroll i stor grad skulle avgifts- og gebyrfinansieres. Det ble derfor også gjennomført endringer av dyrevernavloven i 2004.

Endringene innebar at det ble gitt anledning til å ilegge avgifter og gebyrer til dekning av Mattilsynets arbeid med dyrevelferd. Hjemmelen gir mulighet for at de virksomheter som omfattes av matloven, skal betale en avgift på næringsmidler for å dekke kostnader med tilsynet med dyrevelferden. Tilsvarende ble det gitt adgang til å pålegge produsenter eller importører av fôr å betale en avgift til dekning av tilsynet med dyr som ikke omfattes av matloven, for eksempel familie- og hobbydyr.

Ettersom bestemmelsen i gjeldende dyrevernavlov er et utslag av en helhetlig finansiering av Mattilsynets virksomhet, foreslår departementene en videreføring av dagens bestemmelse om avgift og gebyr. De premisserne som det er gjort rede for i Ot.prp. nr. 100 (2002 – 2003) om lov om matproduksjon (matloven) og Ot.prp. nr. 16 (2003 – 2004) om lov om endring av dyrevernavloven m.m. vil være relevante for tolkningen av denne bestemmelsen. Det antas at ikrafttredelsen av ny lov om dyrevelferd i seg selv ikke vil medføre noen endringer i avgifts- eller gebyrnivået.

9.2 Økonomiske konsekvenser for dem bestemmelsene retter seg mot

Forslaget til ny lov innfører og gir grunnlag for å stille krav til dyreholder og andre som har med dyr å gjøre. Dette gjelder både overfor dyr i dyrehold og overfor viltillevende dyr. Mange av bestemmelsene i forslaget er videreføring av gjeldende lov, eller fastsetter eller utvikler prinsipper i loven eller som er nedfelt i forskrifter gitt med hjemmel i loven. Dette innebærer at lovrevisjonen i seg selv har begrensede økonomiske konsekvenser.

Det er ikke mulig å utrede og beregne de økonomiske konsekvensene av flere av de foreslåtte overordnede prinsippene i loven. Forslaget gir utstrakte hjemler til forskriftsregulering. Hva slags krav som vil bli stilt på disse områdene og hvilke kostnader disse kan medføre, vil være et resultat av selve forskriftsprosessene. Dette innebærer at det i hovedsak vil være den eventuelle forskriftsregulering og ikke lovkravene i seg selv som kan gi økonomiske konsekvenser. Slike konsekvenser forutsettes utredet i aktuelle forskriftsprosesser.

Den nye varslingsplikten antas å få små økonomiske konsekvenser for dem plikten gjelder. Hjelpplikten er noe utvidet i forhold til gjeldende lov og kan medføre kostnader til veterinærbehandling, avlaving og lignende. Slike utgifter vil bli dekket av det offentlige med unntak av der den enkelte selv har forvoldt skaden.

Det nye kravet om realkompetanse antas ikke å medføre økonomiske konsekvenser for den enkelte. Eventuelle krav om formalkompetanse vil bli gitt i forskrift. Et slikt krav vil kunne medføre økonomiske konsekvenser for den kravet retter seg mot alt etter hvor store krav som stilles. For de fleste former for næringsmessig dyrehold eksisterer det allerede i dag krav til formell kompetanse hjemlet i særlovgivning eller i forskrifter under dagens dyrevernlov. For disse antas et slikt krav å medføre relativt små økonomiske konsekvenser.

Kravet om at nye driftsformer og tekniske løsninger skal være egnet og utprøvd før de tas i alminnelig bruk, vil ha økonomiske konsekvenser for produsenter og tilbydere. Slik utprøving er imidlertid nødvendig for å hindre at uegnet utstyr tas i bruk, og kostnader forbundet med dette er noe den enkelte produsent må påregne som et ledd i sin næringsvirksomhet.

Krav om tillatelse for bruk av dyr i undervisning, utenom opplæring i alminnelig stell og håndtering, er nytt. Kravet medfører noe merarbeid for brukerne idet de må søke om slik tillatelse og eventuelt betale gebyr for søknadsbehandlingen. Det antas imidlertid at dette vil medføre svært små økonomiske konsekvenser.

Lovens krav om at bygninger og gjerder skal utformes og vedlikeholdes på en slik måte at dyr ikke kommer i fare for å lide, vil medføre økonomiske konsekvenser for den ansvarlige. Hvor store kostnader som må påregnes vil blant annet avhenge av hva slags bygning, gjerde eller annen innretning det er snakk om, hvilke og hvor mange dyr som vil bli berørt og hvor bygningen, gjerdet eller innretningen er plassert.

Opplysningsplikt vil medføre økonomiske konsekvenser for dem som har plikt til å gi opplysninger m.v. Konsekvensene vil i utgangspunktet være relativt små, men nye forskrifter om særskilte kontrolltiltak/internkontroll m.v. vil kunne gjøre dem større. Krav om internkontroll er allerede innført i akvakulturnæringen, jf forskrift om IK akvakultur. For andre næringsaktører kan det bli aktuelt å innføre krav om internkontroll. De økonomiske konsekvensene for disse må vurderes konkret i hvert tilfelle ut fra hvilke krav som stilles og hvilken næring kravet retter seg mot. De økonomiske konsekvensene må derfor utredes i forbindelse med fastsettelse av internkontrollforskrifter.

Loven gir hjemmel til å kreve brannforebyggende tiltak i forskrifts form. Slike tiltak vil være kostnadskrevenne for dyreholder. Hvor omfattende disse vil være avhenger av de krav som stilles i den enkelte forskrift og må utredes nærmere i forbindelse med fastsettelse av slike. For mange typer dyrehold er det imidlertid allerede forskriftsfestet et krav om brannvarslings. Dette gjelder blant annet storfe-, svin- og småfehold.

Forslagets bestemmelser som berører villlevende dyr, antas å medføre små ekstra kostnader for utøverne. Området er allerede regulert i viltlovgivningen, og forslaget innebærer en harmonisering med denne.

Næringens kostnader og konkurransesituasjon skal vektlegges ved vurderingen av lovens materielle bestemmelser og ved utarbeidelse av forskrifter som pålegger nye tiltak for bedre dyrevelferd. Tiltak som gjennomføres innenfor EU, og som forplikter Norge gjennom EØS-avtalen, vil i liten grad svekke næringens konkurransesituasjon innen EØS-området. På områder der vi ønsker å gå lengre enn våre konkurrenter, må imidlertid slike konsekvenser vurderes nøye. Flere av våre naboland har strengere bestemmelser på en del områder, for eksempel har Tyskland nedfelt forbud mot hold av høns i bur fra 2007. Manglende omstilling kan derfor også medføre konkurransemessige ulemper i den grad forbrukerne setter krav til dyrevelferd og etikk. Høy nasjonal prioritering av dyrevelferd vil kunne påvirke forbrukerne til å velge produkter ut fra produksjonsmetode og ikke bare pris. Det bør være en utfordring og et mål å få en økt bevissthet om slike forhold inn i markedet. Ut fra de kunnskaper vi har i dag, er imidlertid slike preferanser blant norske forbrukere mest knyttet til nisjemarkeder.

Ved anvendelse av loven og utarbeidelse av forskrifter er det ikke ønskelig at tiltak skal redusere norsk produksjon til fordel for produksjon i land hvor forholdene for dyrene er underlagt lavere krav enn i Norge. Departementene legger vekt på at bestemmelser som krever meget kostnadskrevende investeringer, skal gis nødvendig overgangstid.

9.3 Administrative konsekvenser

Når det foreslås å innføre varslingsplikt, antas det å medføre en økt arbeidsbyrde hos både tilsynsmyndigheten og andre berørte offentlige instanser. Bestemmelsen kan medføre at flere lovbrudd blir avdekket, noe som vil innebære økt arbeidsmengde for myndighetene. Ved varsel som gjelder villlevende dyr vil det offentlige i mange tilfeller uansett bruke ressurser. Ved for eksempel oljesøl blir blant annet både kommunen og Mattilsynet involvert. God rolleavklaring og beredskapsplaner vil kunne begrense de administrative konsekvensene.

Løvkastet fører til et noe utvidet tilsynsområde for myndighetene. På noen områder må man forvente økt saksbehandling, men bedre samordning og koordinering med andre tilsynsorgan, vil kunne begrense merkostnadene ved dette. Eksempelvis kan det være naturlig å samarbeide både med vilt- og fiskerimyndighetene.

Forslaget om å tillegge Mattilsynet adgang til å treffe vedtak om forbud mot aktiviteter omfattet av loven, vil trolig medføre flere avgjørelser og økt saksbehandling for tilsynet med hensyn til fremtidig hold og bruk av dyr. Samtidig kan man forhindre dyrehold hos personer som har gjort gjentatte eller grove lovbrudd på en mer effektiv måte enn i dag, noe som antas å gi reduserte kostnader i forbindelse med tilsyn og oppfølging av alvorlige saker. Forslaget vil også kunne føre til at færre saker kommer til rettsapparatet.

DEL III – LOVFORSLAG OG MERKNADER

10. MERKNADER TIL BESTEMMELSENE

Til § 1 Formål

Lovens formål er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Dyrevelferd har mye av det samme innholdet som det mer hverdagslige ordet trivsel, og omfatter både fysisk og mental velferd. Dyrevelferd er i stor grad synonymt med livskvalitet, men livskvalitet synes å være mer tidsbestemt. Ordet dyrevelferd gir i seg selv ingen mening. Selv om begrepet ofte forstås som god dyrevelferd, kan det omfatte både god og dårlig velferd. Det er derfor naturlig at begrepet ofte knyttes sammen med et adjektiv. Når dyrs velferd i loven skal ivaretas eller det skal tas hensyn til dyrevelferd, skal det forstås som god velferd. God dyrevelferd er en verdi som i en viss utstrekning beror på objektive kriterier knyttet til dyrets egenart, som at en fugl skal ha mulighet til å fly, en gris skal kunne bruke trynet til å rote i bakken osv. Forekomst av en skadelig stimulus, eller mangel på en essensiell stimulus, vil kunne resultere i redusert velferd hos dyr.

Det er forskjell på en objektiv og målbar vitenskapelig kartlegging av positive og negative velferdsindikatorer og mer faglige skjønnsmessige vurderinger på den ene siden, og den etiske vurderingen av hvor velferdsnivået for dyr bør ligge i en gitt sammenheng. Dyrevelferdsvurderinger forutsetter et tilstrekkelig faktagrunnlag. I mangel av fakta bør det blant annet legges vekt på allmenne oppfatninger i samfunnet og praktisk/økonomiske hensyn. Dette er en videreføring av kravet om at dyr ikke skal utsettes for fare for unødig lidelse slik gjeldende dyrevernløvs § 2 fastsetter.

Dyrevelferd er i utgangspunktet en beskrivelse av tilstanden hos et enkelt individ. Det er ikke uten videre mulig å overføre dette til en gruppe dyr. For eksempel er velferden i et fjøs eller en merd ikke identisk med det gjennomsnittlige velferdsnivået. Når velferdsbegrepet skal anvendes på besetningsnivå, eller i en fiskemerd, må det rettes spesiell oppmerksomhet mot de individer som kommer dårligst ut. Også disses velferd skal ligge innenfor lovens krav.

Hva som er god dyrevelferd etter loven, vil bero på en avveining mellom hensynet til dyrenes behov og opplevelser på den ene siden, og bruksinteressen i form av næring, hobby, rekreasjon m.m. på den andre. Loven har som mål både å gi plikt til å utvise omsorg for og ta hensyn til dyr, samtidig som den skal gi vern mot vold og andre typer overgrep. Departementene legger til grunn at økonomiske forhold hos dyreholder ikke kan legitimere dyrevelferdsmessig uforsvarlige forhold.

Menneskers respekt for dyr kan ha direkte betydning for dyrs velferd, eller indirekte betydning ved at ubeldige holdninger i neste omgang kan bidra til dårlig behandling av dyr. Lovens formål om å fremme respekt for dyr skal ha en holdningsskapende effekt og skal primært nås gjennom tiltak som fremmer god dyrevelferd. Det å fremme respekt for dyr er et selvstendig hensyn selv om manglende respekt for dyret ikke nødvendigvis medfører redusert velferd. Ved tolkningen av begrepet respekt vil etiske betraktninger knyttet til hvordan dyr bør/ikke bør behandles bli vektlagt utover de rene velferdsbetraktninger.

Til § 2 Virkeområde

Lovens materielle virkeområde omfatter levende pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk, tiftokreps, blekksprut og honningbier, samt utviklingsstadier av nevnte dyr med et tilsvarende utviklet sanseapparat som den endelige utviklingsformen. Loven gjelder alle forhold som påvirker velferd hos og respekt for slike dyr. Med forhold som påvirker velferd og respekt menes også forhold knyttet til produkter fra dyr.

Lovens bestemmelser retter seg mot enhver med mindre det i enkeltbestemmelser er angitt noe annet. En del bestemmelser retter seg mot dyreholder. En dyreholder er en person som eier eller har ansvar for dyr. Det er bare villlevende dyr som ikke har noen dyreholder.

Lovens geografiske virkeområde omfatter norsk landterritorium, territorialfarvann, norsk økonomisk sone, norske fartøy og luftfartøy samt innretninger på norsk kontinentalsokkel. Med norske fartøy forstås alle norske skip uansett hvor de befinner seg. Skipsbegrepet er stort og omfatter et vidt spekter av båter og ulike sjøfartøy. Det omfatter skip registrert i norske skipsregistre (NIS og NOR) og alle former for fiskefartøy, men også mindre båter og fritidsfartøy som ikke er registreringspliktige.

Innretninger på norsk sokkel omfatter først og fremst olje- og gassinstallasjoner, både faste og flytende. Begrepet omfatter også boliginnretninger i tilknytning til disse. Eventuelle nye typer innretninger på norsk kontinentalsokkel vil også omfattes av begrepet. Loven omfatter norske luftfartøy. Dette må tolkes i lys av Chicagokonvensjonen om sivil luftfart av 1944 art 17 m.v. og luftfartsloven av 11. juni 1993 nr 101.

Loven skal gjelde i Norges økonomiske sone (NØS). Kyststatens begrensede rettigheter i sonen vil sette begrensninger for håndhevelse av dyrevelferdsloven.

Loven gjelder for Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene, men på grunn av den særegne forvaltningsstruktur som gjelder for disse områdene, er det naturlig at Mattilsynet ikke har samme oppgaver som på fastlandet. For Svalbard vil det være nærliggende å gi Sysselmannen myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak etter loven. En evt delegasjon av fullmakt til å håndheve loven til eks. Sysselmannen, vil bli gjort gjennom forskrift etter § 32 om tilsyn og vedtak. Det vil være naturlig at Sysselmannen bistås av andre, f.eks. Mattilsynet, ved utøvelsen av slik myndighet.

Bestemmelsen åpner imidlertid også for at det gjennom forskrift kan gis særegne regler om dyrevelferd tilpasset disse områdene. Dette kan for eksempel være av hensyn til på en egnet måte å ivareta eventuelle særegne fysiologiske eller miljømessige behov hos de dyrene som lever i disse områdene, eller av hensyn til internasjonale forpliktelser og den særegne forvaltningsstruktur som gjelder i disse områdene.

Kap. II Generelle bestemmelser

Til § 3 Generelt

Paragrafen fastsetter at dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Bestemmelsen fokuserer i større grad enn tidligere dyrevemlov på god behandling av dyr. Hva som ligger i god behandling, beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Kravet om god behandling er relatert til dyret som individ. Dette innebærer at dyreholder så langt mulig skal ivareta individhensynet. Dette gjelder også i dyrehold eller ved driftsformer der en ikke til enhver tid har mulighet til å føre tilsyn med alle individer, slik tilfellet kan være ved hold av dyr på beite og ved dyrehold med særlig stor dyretetthet.

Bestemmelsen fastsetter at dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. For dyr som holdes, innebærer kravet at den ansvarlige for dyret aktivt skal

beskytte det mot sykdommer, skader og påregnelige farer. Uavhengig av de pliktene dyreholder har, har enhver plikt til å opptre forsvarlig slik at dyr ikke utsettes for unødige påkjenninger og belastninger. Dette innebærer eksempelvis at enhver som ferdes i naturen må ta nødvendig hensyn til dyr slik at disse ikke forstyrres unødig eller hindres i å utøve naturlig atferd. Det er umulig å unngå enhver forstyrrelse av dyr, og bestemmelsen tar ikke sikte på å hindre normal ferdsel og bruk av naturen for rekreasjons- og nytteformål. Likeledes er ikke bestemmelsen til hinder eksempelvis for lovlig jakt og fangst, eller for tiltak som hindrer rovvilt i å angripe dyr i dyrehold.

Kravet om å beskytte dyr mot fare for unødige påkjenninger og belastninger innebærer at man skal treffe tiltak før disse har inntruffet. Begrepet "fare for" innebærer at man på områder med manglende kunnskap bør legge et forsiktighetsprinsipp til grunn.

Med fysiske behov forstås behov for god helse og kondisjon, riktig ernæring og beskyttelse mot ugunstige værforhold mv. Fysiske behov dekker ytre forhold, som for eksempel nok plass, egnet underlag og andre miljøfaktorer som er av betydning for dyrene. Fysiske behov skal forstås vidt og omfatter fysiologiske behov, som balansert næring, væske, søvn, lys, varmeregulering og andre forhold som styrer eller påvirkes av indre kroppslige funksjoner. For fisk vil fysiologiske behov eksempelvis være knyttet til temperatur og vannkvalitet, herunder saltinnhold og oksygeninnhold.

Med mentale behov forstås behov for å utøve naturlig atferd samt behov for trygghet og trivsel m.v. For dyr som holdes av mennesker, er det i mange tilfeller særlig de mentale behov, som behov for trygghet og mulighet til å utøve naturlig atferd, som er minst ivaretatt. Dette kan ha sammenheng med praktiske og økonomiske avveininger, men også med at det er mer utbredt forståelse for at dyr trenger mat, riktig klima og renhold, enn for deres behov for å unngå frykt og stress, behov for forutsigbarhet og kontrollerbarhet, samt behov for kontakt med andre dyr, fri bevegelse, naturlig eteatferd, utforsking, lek m.m.

Kravet om at det skal tas hensyn til dyrs behov ut fra deres egenart er en markering av at ulike dyrearter og i noen grad enkeltindivider har forskjellige behov som det skal tas hensyn til. Hvor langt kravet om å ta hensyn til fysiske og mentale behov går, vil være avhengig av gjeldende samfunnsforholdninger og i stor grad materialiseres i forskrifter gitt med hjemmel i loven.

Til § 4 Hjelpeplikt

Første ledd gir enhver som mer eller mindre tilfeldig kommer over et dyr som er synlig sykt, unormalt avmagret, skadd, vanskelig eller hjelpeløst, plikt til å yte hjelp. Med vanskelig forstås dyr som det er åpenbart at ikke har fått tilstrekkelig stell og omsorg. Hjelpeplikten omfatter også ville dyr, men det vil ikke være hjelpeplikt overfor villevende avmagrede dyr som ellers ikke synes å oppføre seg på en måte som gir indikasjon på sykdom, skade eller annen lidelse.

Den som kommer over et dyr må tolkes vidt – i den forstand at også personer som blir bedt om å bistå i slike hjelposituasjoner har plikt til å hjelpe. For disse må imidlertid hjelpeplikten være innskrenket, dvs at det må være nærliggende å be vedkommende hjelpe til fordi han er i nærheten, har kunnskap, disponerer telefon eller bil o.l.

Også den som har forvoldt skade på dyr, har hjelpeplikt etter denne bestemmelsen. Plikten til å sørge for at dyret får hjelp vil for skadeforvolderen også omfatte rimelige tiltak for å forsøke å finne igjen det skadde dyret.

Plikten til å yte hjelp gjelder overfor alle dyr som er omfattet av loven. Den enkeltes plikt til å yte hjelp strekker seg så langt som den enkelte har forutsetninger og praktiske muligheter til. Dette må vurderes ut fra rådende forhold, eksempelvis om dyret lar seg fange inn, om det er forsvarlig å håndtere det, om det finnes transportmulighet, om det er praktisk mulig å få nødvendig hjelp. Kravet til innsats har sammenheng med faren for påkjenninger og belastninger. Varige og intense påkjenninger og belastninger vil kunne tilsi stor innsats. Ofte vil plikten være oppfylt ved å varsle eieren, politiet, kommunen eller viltneimda.

Når et større antall dyr lider, vil hjelpeplikten normalt være oppfylt ved at man varsler Mattilsynet, politiet, kommunen eller viltneimda. Dette gjelder eksempelvis der man oppdager oljeskadede fugl. I slike tilfeller vil det offentlige koordinere og iverksette nødvendige tiltak. I den grad enkeltpersoner eller organisasjoner ønsker å bidra, må det være i samråd med den koordinerende myndighet.

Hva slags hjelp som kreves etter loven, må vurderes i et kortsiktig perspektiv. Hjelpen kan for eksempel gå ut på å slippe løs dyr som sitter fast eller som er innestengt i hus eller bringe dyr til veterinær. Avlaving vil avslutte lidelse, selv om en annen behandling kunne gjort dyret friskt igjen. Avlaving må derfor regnes som nødvendig og/eller god nok hjelp i mange tilfelle, særlig for ville dyr og dyr med ukjent eier. For viltlevende dyr gjelder i tillegg at rekonvalesensperioden ikke påfører dyret for store påkjenninger. Dyret må i tillegg kunne mestre en tilbakeføring til naturen. Det er ikke nok at dyret kan fortsette å leve i fangenskap. Et forhold som kan tillegges vekt med hensyn til viltlevende dyr, er om dyrearten er utrydningstruet.

Bestemmelsen gir en rett, men ikke plikt for enhver til å avlive dyret når det er nødvendig. Forhold som kan gjøre det nødvendig å avlive dyret er tilfeller der det er klart at dyret ikke kan leve eller bli helbredet, eller det ikke er mulig å gi det nødvendig hjelp innen rimelig tid. De fleste legfolk vil gjerne vegre seg mot å avlive andre enn helt små dyr, og ofte vil heller ikke nødvendig kunnskap eller redskap til å utføre dette på en forsvarlig måte være tilgjengelig. Hjelpeplikten kan da bestå i å få tak i person kompetent i avlaving, eller bringe dyret til veterinær.

Hjelpeplikten etter denne bestemmelsen kan i noen tilfeller være mer omfattende enn reglene for ettersøk av skadeskutt vilt etter viltloven. Forskrift av 22. mars 2002 nr 313 om utøvelse av jakt og fangst som er hjemlet i viltloven, gir den som skadeskyter storvilt plikt til å gjøre det han kan for å avlive dyret snarest mulig. Samtidig opphører retten til ettersøk og felling utenom valdet ved utgangen av den dag det skadeskutte storviltet kom inn på det nye valdet. For skadeskutt bjørn, ulv, jerv eller gaupe skal fylkesmannen, kommunen og nærmeste politimyndighet underrettes, og fylkesmannen avgjør hvordan ettersøk skal gjennomføres. Departementene kan ikke se at disse begrensningene i jaktforskriften går foran hjelpeplikten etter denne bestemmelsen. Hjelp må imidlertid sies å være ytt dersom jaktlaget på det nye valdet får melding om skaden og viderefører søket, eller hvis fylkesmannen får melding og iverksetter søk etter skadet rovilt. Det kan imidlertid være brudd på hjelpeplikten dersom skadeskyteren (eller andre jegere) ikke avliver et alvorlig skadet storvilt utenfor eget vald selv om tidsfristen i nevnte forskrift etter viltloven er ute. På samme måte må hjelpeplikten gå foran bestemmelsene i jaktforskriftens § 28 om avlaving av skadet storvilt i ordinær jakttid og § 29 om avlaving av skadet storvilt utenom ordinær jakttid. Også her kan det være brudd på hjelpeplikten dersom dyret ikke avlives av den som treffer på det og har praktiske muligheter til å foreta forsvarlig avlaving.

Andre ledd gir plikt til å varsle om de tiltak som er iverksatt etter første ledd med mindre dette anses åpenbart unødvendig. Tiltak det vil være aktuelt å varsle om omfatter blant annet gjennomført avlaving av dyr, det at man har brakt dyret til en veterinær eller lignende. Det vil i praksis fremstå som åpenbart unødvendig å melde fra om tiltak som er iverksatt eksempelvis overfor småfugl. Det vil være naturlig at den som i første omgang kommer over eller skader dyret, også har plikt til å varsle om iverksatte tiltak.

Varslingsplikten er noe utvidet i forhold til tidligere lov der varslingsplikten ikke omfattet hjelp som var ytt til familie- og hobbydyr, fugler eller mindre vilt. For sjeldne eller utrydningstruede dyr og fugler, kan det være i samfunnets interesse at myndighetene får melding. Den enkelte må anses å ha oppfylt sin plikt til å varsle om iverksatte tiltak når enten eier, Mattilsynet eller politiet er varslet. Mattilsynet eller politiet må da vurdere behov for å spore opp eier eller andre tiltak.

Tredje ledd viderefører statens plikt til i første omgang å dekke nødvendige utgifter til tiltak etter denne paragrafen. Utleggene kan kreves tilbake fra dyrets eier eller innehaver. Retten til å få dekket utlegg henger naturlig sammen med hjelpeplikten. Uttrykket nødvendige utgifter er brukt for å avgrense betalingsplikten noe, dvs. at staten ikke har betalingsplikt for annen undersøkelse, oppstalling eller behandling enn den som er nødvendig for å avhjelpe den akutte situasjonen, herunder kostnader til avlaving. Det er rimelig at dette omfatter utgifter til transport til nærmeste hjelp, telefoning eller reise for å varsle, og utgifter til grunnleggende veterinærundersøkelse for å vurdere dyrets tilstand, akutt førstehjelp eller avlaving. Utvidet undersøkelse for å fastslå eksakt diagnose er ikke omfattet. Videre behandling hos veterinær må eier eller annen innehaver være ansvarlig for. Den som hjelper dyret, må selv kreve dekning fra staten. Med staten forstås i denne sammenheng Mattilsynet. Det er unntak for statens betalingsplikt overfor den som selv har forårsaket skaden.

Fjerde ledd gir hjemmel til å fastsette forskrifter om hjelpeplikt, avlivingsrett og dekning av utgifter. I tillegg til utfyllende krav knyttet til selve hjelpeplikten, vil eksempelvis forskrifter om satser og retningslinjer for refusjon av utgifter kunne hjemles i denne bestemmelsen.

Til § 5 Varsling

Første ledd innfører varslingsplikt. Bestemmelsen retter seg mot enhver. Varslingsplikten gjelder når vedkommende har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell. Bestemmelsen omfatter ikke enhver mistanke om forhold som innebærer brudd på dyrevelferdsloven.

Varslingsplikten går ikke foran annen lovpålagt taushetsplikt. Dyrehelsepersonell har ikke taushetsplikt der dyr lider og er derfor omfattet av varslingsplikten. For helsepersonell innføres det en rett til å varsle uten hinder av taushetsplikten. Dette innebærer at helsepersonell har rett til å varsle når de gjennom sitt virke får kunnskap som gir grunn til å tro at dyr blir mishandlet eller vanskjøttet. Denne varslingsretten er nærmere presisert i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v., jf lovens § 23 nr 5 hvor det fremgår på hvilke vilkår helsepersonell vil ha slik varslingsrett. Eventuell tvil om deres adgang til å melde fra i slike saker fjernes dermed.

Andre ledd innfører en plikt til å melde fra dersom et større antall ville eller forvildede dyr er utsatt for sykdom, skade eller annen lidelse utover det normale. Plikten gjelder også uten at loven er brutt. Hvilke forhold som kan anses å være utover det normale, vil bero på en

skjønnsmessig vurdering. Eksempelvis kan dette være hendelser der mange dyr er tilgriset av oljesøl, store dyrelidelser knyttet til ras og flom samt utbrudd av smittsomme dyresykdommer.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette nærmere forskrifter om varslng.

Til § 6 Kompetanse og ansvar

Kompetanse omfatter både kunnskap og ferdigheter.

Første ledd første punktum retter seg mot dyreholder. Dyreholder omfatter både eier og den som har ansvar for dyr når eier ikke kan ivareta eieransvaret, eksempelvis ansvarlig for dyretransport, slakteri mv.

Dyreholders ansvar for å sørge for tilstrekkelig og kvalifisert personell der det er behov for slikt personell, er et krav som har stadig større aktualitet blant annet på grunn av utvikling i retning av flere enmannsforetak, større driftsenheter og bruk av mer avansert teknologi. Europarådskonvensjoner og -anbefalinger inneholder krav om tilstrekkelig personell.

Første ledd andre punktum retter seg mot personer som ikke har et direkte eller formalisert ansvar for dyr, men som på grunn av sin aktivitet kan påvirke velferden hos dyr, for eksempel jegere, fangstmenn og fiskere. Disse må ha nødvendig kompetanse til å utføre aktiviteten på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Kravet omfatter enhver som skal avlive et dyr med mindre det foreligger en nødsituasjon der man ikke kan gjøre kravet gjeldende.

Kompetansekravet kommer imidlertid ikke til anvendelse i alle situasjoner der mennesker omgås dyr. Det er ikke naturlig å la kompetansekravet omfatte personer som har en tilfeldig kontakt med og svak tilknytning til dyret, for eksempel den som klapper en hund eller påtreffer og hjelper et dyr som sitter fast.

Kravet til kompetanse gjelder både ved hold, håndtering, driving, transport, avlving, jakt, fangst og fiske, og omfatter både ville og tamme dyr. Hvilken kompetanse som kreves, må vurderes i lys av lovens materielle bestemmelser hvor et overordnet prinsipp er at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for påkjenning og belastning. Det er ikke nok å kjenne til de mest grunnleggende behov som for eksempel trygghet og ernæring.

Andre ledd fastsetter at foresatt ikke skal la barn under 16 år ha et selvstendig ansvar for dyr. De foresatte vil etter denne bestemmelsen ha det overordnede ansvaret for barns dyrehold frem til de fyller 16 år og selv kan overta det formelle ansvaret.

Tredje ledd om å ikke overlate dyr til personer det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyr forsvarlig, gjelder for alle tilfeller der dyr overlates til andre innenfor lovens geografiske virkeområde. Bestemmelsen må håndheves innenfor rammen av internasjonale avtaler når det gjelder handel med dyr over landegrensar.

Fjerde ledd gir hjemmel til å fastsette nærmere forskrifter. Innenfor mange næringer har det lenge vært forskriftsfestede krav om formell kompetanse (opplæring). Som eksempel kan nevnes formelle kompetansekrav til dyretransportsjåfører som transporterer landdyr og ved kommersiell slaktning av landdyr og fisk. Tilsvarende bestemmelser for kommersiell transport av fisk er under utarbeidelse. Det har lenge også vært krav om dokumentasjon av kompetanse

i forskrift om ervervsmessig omsetning av dyr, og det stilles krav til formell kompetanse hos stadig flere dyreholdere som driver næring.

Det nærmere innholdet i kravet til formell kompetanse forutsettes klargjort i tilknytning til aktuelle forskriftsbestemmelser. Departementene har ingen konkrete planer om å kreve formell kompetanse for hold av familie- og hobbydyr. Bestemmelsen gir imidlertid hjemmel til å innføre krav om formell kompetanse også utenfor næring, herunder kreve at man gjennomgår kurs og eventuelt kan fremvise kursbevis.

Krav om autorisasjon av personell vil også være omfattet av forskriftshjemmelen. Dette kan for eksempel tenkes i forbindelse med dressur- eller undervisningsvirksomhet eller annen tjenesteyting som kan medføre særskilt risiko for dyrs velferd.

Til § 7 Krav om registrering eller tillatelse

Bestemmelsen er en fullmaktsbestemmelse hvoretter det kan gis forskrifter om krav til og vilkår for registrering eller tillatelse for å drive med aktiviteter omfattet av loven. Den klargjør hjemmelsgrunnlaget for å kreve registrering eller tillatelse.

Det gis eksempelvis hjemmel til krav om at man skal registrere seg eller ha tillatelse for å kunne nytte driftsbygninger eller særskilte metoder og utstyr og for å kunne drive visse former for dyrehold, blant annet virksomhet med dyretransport, dyrepensjonat, dyrepark, hestesenter, utleie av dyr, oppdrett av akvakulturdyr og slakteri. Bestemmelsen vil også hjemle eventuelle fremtidige krav om registrering eller tillatelse, eksempelvis krav om registrering av eller tillatelse til å drive skadedyrbekjempelse eller visse former for jakt eller for fangst.

En registrering eller tillatelse (godkjenning) som er gitt ut fra andre hensyn enn de dyrevelferdsmessige, vil vanligvis ikke inneholde nødvendige vilkår ut fra denne lovens formål. En tilsynsmyndighet som fører tilsyn ut fra flere hensyn, må forventes å kunne samordne registrerings- og godkjenningsordninger til beste for virksomhetene, slik at en samordnet registrering kan gjelde for flere hensyn.

Til § 8 Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

Første ledd skiller mellom driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som allerede er i bruk, og slike som utvikles og tas i bruk. I begge tilfeller skal driftsformene, metodene og det tekniske utstyret være egnet ut fra ut fra hensynet til dyrevelferd, men for nytt utstyr eller nye driftsformer skal det gjøres en utprøving og vurdering før det tas i kommersiell bruk. Ansvar for dette tillegges både dyreholder, andre som håndterer dyr, produsent og den som omsetter varen.

Bestemmelsene er ment å omfatte forhold ved driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som det er grunn til å tro at kan påvirke velferden for dyr. Dette omfatter blant annet driftsformer, produksjonsmåter, innredning og utstyr, som for eksempel oppbindings- og fengselssystemer, innredninger, ventilasjonsanlegg, melkemaskiner, gjødselavtrekk, tekniske løsninger for smoltifisering, føringssystemer, vannbehandling og utstyr til passiv forflytning av dyr gjennom rør- og pumpesystemer. Begrepet metoder omfatter også eksempelvis dressur- og treningsmetoder samt prestasjons- og produksjonsfremmende hjelpemidler. Metoder og utstyr kan også omfatte forhold som ikke er tilknyttet dyrehold, for eksempel metoder og utstyr til jakt, fangst og fiske. Bruk av treningsmetoder reguleres også

av § 25 om trening, fremvisning og konkurranser m.v. Når det gjelder metoder, utstyr og tekniske løsninger med tilknytning til medisinsk og kirurgisk behandling, vises til § 9.

Andre ledd medfører at den som tilbyr eiendom eller utstyr som fra tilbyders side er tiltenkt brukt til dyr, har et medansvar for å påse at eiendommen eller utstyret er egnet til den tiltenkte bruken. Tilbyders ansvar etter dette leddet endrer ikke dyreholders/brukers ansvar etter loven.

Tredje ledd er en fullmaktbestemmelse som gir hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere krav til driftsformer m.v. Det kan videre gis nærmere forskrifter om dokumentasjon, markedsføring og godkjenning, herunder om korrekt og utfyllende bruksanvisning og/eller annen veiledning.

Til § 9 Medisinsk og kirurgisk behandling

Første ledd om medisinsk og kirurgisk behandling omfatter blant annet metoder for undersøkelse og diagnostikk, vaksinasjoner, medikamentell behandling, operative inngrep og andre terapeutiske metoder. Med operative inngrep menes behandling som innebærer perforasjon av hud eller slimhinne, samt knusing av vev. Begrepet omfatter både kirurgi, akupunktur og injeksjoner, samt annen perforasjon av hud i forbindelse med vaksinasjon, prøvetaking og administrasjon av legemidler og væske. Betydningen er i samsvar med innholdet i dyrehelsepersonelloven § 18 første ledd nr 2.

All medisinsk behandling skal være egnet til å ivareta dyrets funksjon og livskvalitet. Dersom det er tvilsomt om behandling kan gjennomføres på en forsvarlig måte og er egnet til å ivareta dyrets funksjon og livskvalitet, kan det være nødvendig å avlive dyret. Hva som til en hver tid regnes som akseptabel praksis som er egnet til å ivareta dyrets funksjon og livskvalitet, vil sannsynligvis endres over tid og påvirkes av kunnskap og tilgjengelige metoder i tillegg til samfunnsforholdninger.

Det følger av dyrehelsepersonelloven § 18 at de fleste av handlingene som er foreslått regulert i denne paragrafen, skal utføres under veterinærs eller fiskehelsebiologs ansvar.

Andre ledd, første punktum, fastsetter med visse unntak at operative inngrep bare kan gjøres når det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Slike inngrep kan etter dagens forhold kun foretas av autorisert dyrehelsepersonell. Selv med dyrehelsemessig grunn, vil det være begrensninger med hensyn til hvilke inngrep som må kunne anses forsvarlige etter kravet i første ledd om at inngrepene skal ivareta dyrets funksjon og livskvalitet.

Eksempler på inngrep som ikke har tilstrekkelig begrunnelse etter denne bestemmelsen, er amputasjoner med estetisk begrunnelse (for eksempel øre-/halekupering), amputasjon for å redde slakteverdi der dyrets livskvalitet reduseres som følge av amputasjonen (for eksempel amputasjon av syk klauv), amputasjoner for å tilpasse dyret til menneskenes behov (for eksempel fjerning av stinkkjertler på ilder, fjerning av klør på katt, vingeklipping av fugl (omfatter ikke klipping av fjær) og amputasjoner for å tilpasse dyret til driftsmessige forhold (for eksempel brenning/fjerning av nebb på fjørfe, klipping av tenner på gris). I tillegg kommer inngrep med kosmetisk begrunnelse (for eksempel piercing) og inngrep som ikke medfører fjerning av kroppsdeler, men likevel hindrer dyret i normal atferd eller påfører det ubehag (for eksempel trynering på gris (knavring)).

Andre ledd andre punktum representerer et unntak fra hovedregelen i første punktum hva angår merking av dyr. Krav til forsvarlig merking følger av § 10.

Andre ledd, tredje punktum representerer et unntak fra hovedregelen i første punktum hva angår avhorning og kastrering. Bestemmelsen gir adgang til å avhorne og kastrere dyr når slike inngrep er nødvendig ut fra hensynet til dyrevelferd eller særlige bruksgrunner. Det kan være omstendigheter som gjør at konsekvensene av avhorning eller kastrasjon er til fordel for dyret, ved at man for eksempel forebygger skader som følge av at dyr har horn eller ved at kastrerte hanndyr får anledning til utegang og beite. For å begrense omfanget av slike inngrep ut fra hensynet til dyrevelferd eller særlige bruksgrunner, kan det være aktuelt å gi forskrifter som nærmere klargjør hvilke forhold som omfattes av hensynet til dyrevelferd eller særlige bruksgrunner, jf forskriftshjemmel i femte ledd. Kastrasjon av reinbukk ble i år 2000 forbudt etter en avveining mellom dyrevernhensyn og behovet for å utføre inngrepet. Det ble lagt til grunn at kastrasjon uten forutgående bedøving utvilsomt er meget smertefullt, og videre at behovet for å kastrere heller ikke var tilstrekkelig tungtveiende til å tillate inngrepet. Veterinær kan imidlertid kastrere ut fra særlige bruksgrunner, eksempelvis kjørerrein.

Tredje ledd setter krav om bedøving og bruk av nødvendig smertelindring ved smertefulle inngrep. Dette gjelder i direkte tilknytning til inngrepet så vel som i rekonvalesensperioden så langt det er behov for slik oppfølging.

Fjerde ledd omhandler behandling som rutinemessig kompensasjon for lovstridig avl eller miljø. Bakgrunnen er dyrevelferdsmeldingens etiske plattform og prinsippet om funksjonsfriske dyr som en forutsetning for avl. Dette innebærer at en ikke ønsker arter eller raser som rutinemessig krever behandling for nedarvede skavanker. Bestemmelsen er ikke ment å være til hinder for nødvendig behandling av misdannelser o.l. hos enkeltindivider som ikke skal brukes i avl.

Bestemmelsen er heller ikke ment å være til hinder for visse former for kortvarig eller forebyggende behandling som er nødvendig og ikke kommer i konflikt med prinsippet om sunne dyr i gode miljøer, eksempelvis rutinemessig parasittbehandling, jernbehandling av spedgris samt vaksinasjoner.

Markedsføring av behandling av dyr som er ulovlig å holde i Norge, faller utenfor denne bestemmelsen, men kan reguleres i forskrift hjemlet i denne paragrafen eller i § 39.

Femte ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter, herunder forby visse former for behandling og å gjøre unntak fra bestemmelsene i annet ledd.

Til § 10 Merking av dyr

Det er i mange sammenhenger behov for å merke dyr, og første ledd stiller et generelt krav til forsvarlig merking. Med merking forstås endring av dyrets utseende eller plassering av objekter på dyret for lettere å kunne identifisere dyret, dyrets eier mv. eller for å kunne registrere hvor dyret befinner seg. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 9 Medisinsk og kirurgisk behandling.

Det er et vidt spekter av merkemethoder. Hovedkravet til merkingen er at den skal være forsvarlig og ikke påføre dyret atferdsmessige begrensninger eller annen lidelse. Eksempel på metoder som ikke anses som forsvarlige er fryse- og brennmerking med unntak for merking på ikke følsomme deler av kroppen som hov, klauv, skjell eller horn. Som hovedregel vil heller ikke fjerning av kroppsdeler anses som forsvarlig merking. Både utforming, størrelse, vekt, plassering og fare for sår og skader vil kunne gi atferdsmessige begrensninger.

Hva slags merking som til enhver tid anses som forsvarlig, må tolkes i lys av gjeldende kunnskap og holdninger i samfunnet og vil kunne konkretiseres nærmere i forskrifter etter andre ledd.

Innfanging av dyr for merking kan medføre vesentlig fare og ulempe for dyret. Innfanging og merking av vilt omfattes også av §§ 13 og 30. Slik innfanging og merking kan bare skje i forsøksøyemed etter en avveining av formålet med merkingen mot belastningen det påfører dyret. Slik merking vil kreve særskilt tillatelse fra tilsynsmyndigheten etter § 13.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om merking av dyr, herunder påby og forby merking. Videre kan det gis forskrift som påbyr at merkede dyr skal være registrert i et register og gis bestemmelser om hvem som skal ha innsyn i registeret. Bestemmelsen vil blant annet muliggjøre oppfølging av forslaget i dyrevelferdsmeldingen om å etablere merkekrav og et register over merkede katter som ledd i arbeidet med å redusere populasjonen av forvillede katter. Departementene ser for seg at et slikt merkekrav vil kunne ledsages av bestemmelser som medfører bortfall av eiendomsretten til dyret dersom dette ikke er merket. Dette for at folk eller foreninger skal kunne ta seg av og eventuelt omplassere forvillede og hjemløse katter uten å risikere å komme i erstatningsansvar overfor tidligere eier av dyret.

Til § 11 Transport

Første ledd fastsetter at transport skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret og at dyr kun skal transporteres når de er i en slik tilstand at det er forsvarlig å gjennomføre hele transporten. Med transport menes hele prosessen fra lasting, via selve forflytningen, eventuelle stopp underveis og til lossing er gjennomført. Dette gjelder også for familie- og hobbydyr.

Bestemmelsen er ny. Konkrete bestemmelser om transport av dyr var tidligere kun forskriftsregulert. Nærmere bestemmelser for transport av dyr vil i stor grad fortsatt forskriftsreguleres. Det foregår imidlertid også dyretransport som ikke vil være nærmere regulert i forskrifter. Derfor fastsetter loven generelle og overordnede krav.

Det er en forutsetning for å kunne transportere dyr at det er sannsynlig at transporten kan gjennomføres på en forsvarlig måte for dyret. Det må her ses hen til dyrets helse- og kondisjon, nær forestående eller nylig gjennomført fødsel mv. Syke dyr bør kun transporteres når det er sannsynlig at det er det beste alternativet for dyret, for eksempel kan det være tilfellet ved transport for å få dem avlivet hos kompetent person.

Transporttiden kan påvirke dyrevelferden og skal ligge innenfor forsvarlige grenser. Grensen for forsvarlig transporttid vil kunne nedfelles i forskrifter. Forsvarlighetsgrensen vil kunne endres ut fra samfunnsforhold og internasjonal rettsutvikling. Generelt bør det tilstrebes at dyretransporter ikke varer lengre enn nødvendig. Før enhver transport må en vurdering av dyrets evne og mulighet til å gjennomføre transporten foretas. Denne er avhengig av både forhold ved omgivelsene (klimateperatur både underveis og på ankomststedet) forhold ved transportmiddelet (ventilasjon, dyretetthet og transporttid) og forhold ved dyret (temperatursensitivitet, alder, kondisjon og helsetilstand).

Andre ledd fastsetter at transportmiddelet må være egnet til transport av dyr, ut ifra hensynet til dyrenes velferd inkludert sikkerhet. Dette innebærer blant annet at det må være

konstruksjoner, materialvalg og løsninger for øvrig som er egnet for den aktuelle bruken, og ikke medfører fare for klemming eller annen skade. Ved transport av flere dyr samtidig, må det ved behov være mulighet for å ha disse atskilt fra hverandre med for eksempel skillevegger. Det er også viktig at transportmiddelet er tilpasset de vær- og føreforhold som råder under transporten, slik at dyrene sikres riktige klimatiske forhold og minst mulig rystelser. Det skal være tilrettelagt for lasting og lossing uten å skape unødig stress, frykt eller ubehag for dyret.

Under transport skal dyrene ha nødvendig tilsyn og stell. Dette for å kunne oppdage og forebygge uheldige situasjoner. Kravet innebærer blant annet at transportøren skal påse at dyrene får nok luft, transporteres under riktige temperaturforhold, har nok plass og tilbys mat og vann der det er behov for dette.

Tredje ledd gir hjemmel til å fastsette utfyllende forskrifter om transport av dyr.

Til § 12 Avliving

Første ledd fastsetter et generelt forsvarlighetskrav ved avliving av alle dyr som loven gjelder for. Hva som skal anses som forsvarlig avlivingsmetode som påfører dyret minst mulig stress og smerte, vil avhenge av gjeldende kunnskap om dyrearten, utviklingstrinnet og de ulike avlivingsmetoder. Der man har egnede metoder skal disse nyttes fremfor mer usikre metoder. I mangel av konkret kunnskap om egnet avlivingsmetode for en art, må man vise forsiktighet ved valg av metode. Ensidig fokus på selve avlivingen kan innebære redusert velferd i avlivings situasjonen. Dette fordi miljøet eller håndteringen av dyrene ikke er optimalisert eller tilrettelagt på en egnet måte. Som eksempel kan frykt grunnet tvang eller miljøfaktorer gi større påkjenninger enn selve avlivingen. Det er derfor presisert i loven at også håndteringen av dyrene skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Dyrene skal ved avliving påføres minst mulig stress og smerte. Minst mulig må her tolkes i lys av de rammebetingelser den aktuelle situasjonen setter.

Ved fangst av villfisk i stor skala vil det av praktiske hensyn kunne være vanskelig å stille de samme kravene til skånsom avliving som når dyr fanges enkeltvis. Det bør likevel benyttes fangstmetoder som så langt mulig ivaretar hensynet til forsvarlig avliving av fisken. I de tilfeller der fisken tas opp en og en, er det mulig å avlive fisken umiddelbart. Dette gjelder for eksempel ved bruk av line, hvor det er relativt vanlig å bløgge torsk og sei. Kravene til skånsom avliving må ses i lys av gjeldende kunnskap. Departementene legger til grunn at de fangst- og avlivingsmetoder som i dag er i alminnelig bruk blant næringsutøvere, ikke vil være lovstridige.

Første ledd, andre punktum, skal sikre egnet utstyr og vedlikehold av dette for å begrense og hindre svikt som følge av mangler, slitasje etc. Slike mangler kan påføre dyr store lidelser. Sammenholdt med kravet til kompetanse i § 6, skal dette gi sikkerhet for at metoden virker slik at den bedøver og avliver samtlige dyr på en forsvarlig måte.

Også ved jakt, fangst og fiske på villevende bestander, skal avlivingen være forsvarlig. Dette innebærer blant annet at utstyret som benyttes til jakt, fangst og fiske må være egnet og vedlikeholdt. Krav om egnet bedøvingsutstyr er normalt ikke aktuelt ved slike aktiviteter, fordi kravet om bedøvelse før avliving kun gjelder for holdte dyr, jf annet ledd.

Andre ledd omfatter kun dyr som holdes. Den gjelder både for landdyr og akvatiske dyr. Det kreves at dyret bedøves før eller samtidig med avlivingen. Denne bestemmelsen skal sikre at

dyr fra dyrehold er i en tilstand av bevisstløshet før eller samtidig med at de avlives. Dette innebærer forbud mot stikking av dyr som ikke er i en bevisstløs tilstand, noe som også gjelder når metoden er religiøst begrunnet slik som ved halal eller kosher slakting.

Kravet om at bedøvningsmetoden ikke skal påføre dyr vesentlig ubehag, innebærer at metoden enten skal virke momentant eller ha en induksjonsfase som ikke medfører vesentlig ubehag. Videre er det et krav om at dyret skal være bevisstløst inntil døden inntreffer, noe som blant annet innebærer at det ikke er tilstrekkelig at dyret er bedøvd frem til stikketidspunkt.

Andre ledd tredje punktum fastsetter at når avlivingsprosessen er påbegynt, skal den fullføres så raskt som mulig. Dette innebærer også at avlivingsprosessen ikke skal påbegynnes dersom det med rimelighet kan antas at den ikke kan fullføres umiddelbart.

Andre ledd fjerde punktum fastsetter at man etter avliving skal sikre seg at dyret er dødt før det går videre til prosessering eller annet. Før slaktebehandling, og ellers der det ikke anses åpenbart unødvendig, skal det skapes sikkerhet for at dyret er dødt, eksempelvis ved avblødning. Avblødning er i dag et krav i forskrift om dyrevern i slakterier og i dyrevernbestemmelser for avliving utenfor slakteri.

Tredje ledd regulerer nødavliving. Det forekommer tilfeller der man ikke har mulighet til å følge de generelle reglene som gjelder for avliving av dyr, såkalt nødavliving. Dette vil typisk være når et dyr må avlives straks på grunn av sykdom, alvorlig skade eller er hjelpeløst av andre grunner. Avliving av besetninger grunnet smittsom sykdom, vil også falle inn under denne bestemmelsen. Når det foreligger en slik situasjon, skal man så langt mulig følge de alminnelige reglene for avliving av dyr.

Når man kommer over et sykt eller skadd dyr, vil det være opp til den enkelte å foreta en forsvarlig vurdering av om det foreligger en nødssituasjon som legitimerer avliving på stedet etter § 4. Avgjørende i vurderingen vil blant annet være hensynet til dyret, skadens omfang, egen kompetanse og mulighetene for å få fatt i annen kompetent person/bringe dyret til veterinær. Er man ikke kompetent til å foreta en forsvarlig avliving, kan man risikere å forsterke lidelsene for dyret. Det må foretas en forsvarlig vurdering av egen kompetanse.

Fjerde ledd fastsetter et forbud mot å gjøre avliving av dyr til et selvstendig underholdnings- eller konkurranseelement. Ordinær jakt, fangst og fiske faller utenfor dette forbudet. Likeledes faller andre arrangementer der avlivingen ikke er et selvstendig underholdnings- eller konkurranseelement utenfor forbudet, eksempelvis fiskekonkurranser. Her er målet å fange den største fisken og/eller størst antall fisk, og avlivingen er en nødvendig konsekvens av aktiviteten. Konkurranser for hund under ordinær jakttid er et annet eksempel som faller utenfor forbudet.

Femte ledd er en fullmaktsbestemmelse. Det kan gis nærmere forskrifter til utfylling av bestemmelsen, herunder krav til utstyr, miljø og håndtering i forbindelse med avliving og hva som er lovlige avlivingsmetoder. Det kan også med hjemmel i denne bestemmelsen gis kvalifiserende vilkår for avliving av dyr dersom dette ut fra ny kunnskap eller endrete samfunnsforholdninger skulle være aktuelt. Det gis videre hjemmel til å regulere skadedyrbekjempelse. Skadedyrbekjempelse omfatter tiltak for å redusere forekomsten av vanlige skadedyr, slik som mus, rotter, enkelte fugler etc. Her gis også hjemmel til å gjøre unntak fra bestemmelsene i andre ledd. Departementene tar imidlertid sikte på å videreføre rettstilstanden etter tidligere dyrevernlov der det ikke gis anledning til å dispensere fra krav

om bedøving forut for blodtapping ved avlaving av hest, storfe, småfe, gris, fjørfe, kanin og lamrein.

Til § 13 Bruk av dyr i forsøk og undervisning

Første ledd er i hovedsak en videreføring av tidligere lovs § 21 og fastsetter krav om tillatelse for avl, hold, formidling, avlaving eller bruk av dyr til forsøk eller undervisning. Krav om tillatelse gjelder ikke undervisning i alminnelig stell og håndtering av dyr.

Kravet om tillatelse gjelder både for virksomheten og den ansvarlige for aktiviteten. Kravet om tillatelse for avl, hold, formidling og avlaving er begrenset til tilfeller der aktiviteten skjer i den hensikt å bruke dyret eller dets avkom i forsøk. Vilkår som stilles i tillatelsen til slik aktivitet, vil kunne omfatte alle dyr i virksomheten uavhengig av om samtlige dyr eller avkom er tiltenkt brukt i forsøk.

Med bruk av dyr i forsøk forstås bruk av dyr for å erverve ny eller bekrefte kjent kunnskap av biologisk, psykologisk, etologisk, fysikalsk eller kjemisk art, også når dette skjer som ledd i undervisning. Likeledes omfattes bruk av dyr i produksjon av reagenser som antigen og antistoff og lignende, i diagnostikk, kontrollvirksomhet og etablering av genmodifiserte stammer. Også bruk av dyr for å utvikle eller produsere legemidler og andre kjemiske produkter, eller for å produsere levende celler, vev og organer, omfattes.

Forsøk som innebærer inngrep eller manipulering overfor dyret eller dets omgivelser på en slik måte at det påvirker dyret (for eksempel morking, flytting) eller skaper en ufysiologisk tilstand, omfattes. Forsøk som ikke innebærer inngripende aktivitet overfor dyr, faller utenfor bestemmelsens virkeområde, eksempelvis registreringer av fenomener eller observasjoner som ikke innebærer kontakt mellom forsker og dyr.

Avlaving av dyr der hensikten er å bruke celler, vev eller organer fra dyret etter at det er avlivet, vil kreve samme type tillatelse som forsøk eller undervisning med bruk av levende dyr. Bruk av materiale fra dyr som er dødt eller avlivet av utenforliggende årsak (for eksempel obduksjon, forskning på naturlig forekomst av kreft, bruk av slaktehusorganer i veterinærutdannelsen) omfattes ikke.

Kravet om tillatelse til bruk av dyr til undervisning i annet enn alminnelig stell og håndtering, vil for eksempel omfatte forsøkslignende virksomhet som ledd i undervisning i biologiske fag. Dette er en viss innskjerpelse i forhold til tidligere lovgivning.

Kravet om tillatelse vil ikke omfatte bruk av dyr i klinikkundervisning av veterinær-, fiskehelsebiolog- og dyrepleierstudenter når dyret er brakt til behandling av dyreholder. Tilsvarende gjelder disseksjon/obduksjon av dyr som ikke er avlivet som ledd i forsøk. Heller ikke besøksgårder, fremvisning av dyr eller dyrehold av normal driftsmessig karakter som for eksempel egne dyr i skoler/barnehager eller rideopplæring i ridesentre regnes som undervisning.

Tillatelse gis av den tilsynsmyndigheten som etter § 32 er gitt myndighet til å gi slik tillatelse. Ved vurdering av om tillatelse skal gis, skal det foretas en faglig og etisk vurdering av institusjonen og/eller den aktuelle aktiviteten. Dette innebærer en vurdering både av om søker har den nødvendige kompetanse og faglige forhold knyttet til forsøket. Vurderingen må bygge på hvilke negative innvirkninger forsøket vil få for dyrene, satt opp mot forsøkets nytteverdi for samfunnet. Det skal blant annet legges vekt på de fysiske og mentale påkjenninger dyret

vil utsettes for både før, under og etter forsøket/undervisningen, om forsøket er samfunnsnyttig, om det ved fare for smerte benyttes objektive smerteparametere og tilstrekkelig bedøvende eller smertelindrende medikamenter, og om det er gode muligheter til å trekke sikre konklusjoner. For at tillatelse skal kunne gis, må søker fremlegge nødvendige opplysninger. Det forutsettes oppgitt i søknad hvem som skal utføre eventuell kirurgi og hvilken kompetanse vedkommende har.

Tillatelse knyttet til det enkelte forsøk eller undervisningsopplegg skal være personlig, slik at det sikres at alle som faktisk håndterer eller omgås dyret har den nødvendige kompetansen, jf også § 6 om kompetanse.

Ved avl, hold eller formidling av forsøksdyr, vil det være naturlig at tillatelsen gjelder en viss type virksomhet med gitt omfang og definert varighet (for eksempel tillatelse til drift av forsøksdyravdeling for et gitt antall år, tillatelse til avl og formidling av forsøksdyr). For hvert nye forskningsprosjekt eller forsøksprogram (for eksempel et gitt antall dyr som skal produsere reagenser over en gitt tid) må det i tillegg søkes tillatelse etter nærmere kriterier angitt av tilsynsmyndigheten. Også for avl, hold og formidling av dyr til undervisning, vil det kunne gis mer generell tillatelse innen gitte rammer.

Andre ledd fastsetter at tillatelse ikke skal gis dersom formålet med forsøket eller undervisningen kan oppnås uten bruk av dyr eller der dyrene kommer i fare for å lide uforholdsmessig mye. Bestemmelsen oppstiller også krav om at det ikke skal brukes flere dyr enn nødvendig og at de dyrene som brukes skal belastes minst mulig. Dette samsvarer med generelle prinsipper for god forsøksvirksomhet der man skal tilstrebe alternativer til bruk av dyr (replacement), bruk av færrest mulig dyr (reduction) og målrettede og forbedrede forsøk (refinement).

Alternativer til bruk av dyr kan for eksempel være bruk av dataprogrammer, modeller og cellekulturer. Reduksjon kan oppnås ved en mer kritisk holdning til å benytte dyr, dels ved bruk av andre tilgjengelige data og dels gjennom nøye planlegging og beregninger forut for gjennomføring av dyreforsøk. Dette siste er samtidig et moment som bidrar til målretting.

Forbedring av dyrenes situasjon kan også oppnås gjennom konkrete tiltak som bedre oppstallingsforhold (tilstrekkelig plass, riktige lysforhold, mulighet for mosjon, skjul og tidsfordriv) og fokus på bruk av beroligende og smertestillende medikamenter dersom dyrene utsettes for belastninger som gjør dette påkrevet. Også etter EØS-avtalen er det krav om bruk av anestesi eller smertestillende eller andre egnede metoder for å sikre at smerte, lidelse, stress og skade begrenses, og at dyr under ingen omstendighet utsettes for sterk smerte, stress eller lidelse.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette nærmere forskrifter om dyr i forsøk og undervisning, herunder om forbud mot bruk av visse dyrearter og visse typer forsøk. Aper har ikke blitt brukt i dyreforsøk i Norge på mange år. Departementene mener det bør foreligge særlig tunge grunner for bruk av aper i forsøksvirksomhet og vil vurdere å gi forskrifter om dette. Departementene legger til grunn at det heller ikke skal benyttes dyr til utprøving av kosmetikk og lignende, noe det også kan være aktuelt å presisere i forskrift.

Bestemmelsen gir også hjemmel til i forskrift å fastsette unntak fra krav om tillatelse. Denne er gitt med tanke på visse typer aktivitet som kan tenkes omfattet av kravet, men som i sin

natur er så lite inngripende overfor dyr at det vil være uhensiktsmessig å kreve særskilt tillatelse, jf gjeldende forsøksdyrforskrift § 2.

Fjerde ledd gir hjemmel til i forskrift å fastsette unntak fra lovens materielle krav for bruk av dyr i forsøk. Det skal foreligge tungtveiende grunner for slike unntak, og det må være godtgjort at andre metoder ikke kan bidra til å fremskaffe de ønskede resultater. Praktiske eller økonomiske grunner gir ikke grunnlag for unntak.

Til § 14 Særskilte forbud

Bokstav a) omfatter vold og voldshandlinger, d.v.s. handlinger som etter allmenn samfunnsmoral oppfattes som klanderverdige. Kjernen i voldshandlinger er at man bevisst eller uaktsomt påfører dyr påkjenninger og belastninger som ikke er nødvendige av hensyn til dyret selv eller annet legitimt formål. Volden kan gi påkjenninger og belastninger av fysisk og mental karakter. Eksempel på slike av fysisk karakter er smerte og skade. Vold vil ofte være både mental og fysisk, men dyr kan skremmes og stresses også uten bruk av fysisk vold. Eksempel på påkjenninger og belastninger av mental karakter er uro, frykt, angst, stress og andre mentale påkjenninger eller endringer som kan gi redusert velferd.

Voldshandlinger kan omfatte slag, spark, klyping, biting, brenning, frysing, bruk av redskap, unødig tvang osv. Fysisk vold omfatter handlinger som kan gi både indre og ytre skader på kroppen. Vold skal forstås vidt og omfatter alt fra mindre legemsfornærmelser til grov beskadigelse. Også uvøren fremferd overfor dyr og ulike former for vanstelt kan ha karakter av vold.

Bokstav b) rammer tilfeller der dyr hensettes i en hjelpeløs tilstand eller overlates til seg selv i en situasjon der det er ute av stand til å klare seg. Et eksempel kan være å holde dyr innestengt i bil hvor luftkvaliteten og/eller temperaturen medfører vesentlige påkjenninger. Et annet praktisk eksempel er å overlate dyr til seg selv innendørs eller ute for eksempel i forbindelse med lengre fravær eller for å kvitte seg med dyret. Likeledes vil det å slippe andres dyr fri slik at de overlates til seg selv, kunne rammes av denne bestemmelsen. I tilfeller der slikt frislipp ikke hensetter dyr i hjelpeløs tilstand, kan forholdet falle inn under §§ 3 og 28.

Bokstav c) omfatter utuktige handlinger, og rammer også handlinger som ikke påfører dyr noen form for påkjenning eller belastning. Kerneområdet for bestemmelsen er menneskelig bruk av dyr for å oppnå egen seksuell tilfredsstillelse i en eller annen form. Vold mot dyr i en pornografisk sammenheng vil kunne rammes av både denne bestemmelsen og voldsbestemmelsen. Sædtapping, inseminering og andre nødvendige prosedyrer i forbindelse med avl og reproduksjon regnes følgelig ikke som utuktige handlinger.

Bokstav d) forbyr bruk av levende dyr som fôr og agn til andre dyr. Bruk av levende dyr som mat til mennesker vil rammes av andre bestemmelser, herunder bestemmelsen om vold og § 3.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi utfyllende forskrifter om særskilte forbud, herunder om forbud mot handlinger som vekker allmenne etiske reaksjoner. Hvilke handlinger som omfattes av allmenne etiske reaksjoner, vil kunne variere over tid og vil være avhengig av den konkrete situasjon. Dette vil være skjønnsmessig og må tolkes i lys av etiske holdninger i samfunnet. Eksempler på handlinger som kan tenkes omfattet av begrepet er latterliggjøring av dyr, formålsløse, skadevoldende handlinger overfor dyr etc.

Til § 15 Bygninger, gjerder ol.

Første ledd omfatter bygninger, gjerder og andre mindre innretninger som kan påvirke dyrs velferd, uavhengig av om det primært er iverksatt med tanke på dyr eller dyrehold. Det fastsettes en generell plikt til å utføre, oppføre og vedlikeholde slike innretninger slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. Kravet om å holde ved like omfatter også en plikt til opprydding når en bygning, gjerde eller innretning ikke lenger er i bruk.

Bestemmelsen skal ikke tolkes så vidt at den er begrensende for ønsket samfunnsutvikling, men fastsetter en plikt til å iverksette nødvendige tiltak for å redusere fare for unødige påkjenninger og belastninger hos dyr når det oppføres bygninger, gjerder ol.

Det ansvar eiere av inngrep mm har ut fra dyrevelferdsmessige hensyn, reduserer ikke dyreholders ansvar for egne dyrs velferd. Dyreholder skal beskytte egne dyr mot farer, selv om faren er en følge av at den ansvarlige for inngrepet m.v. ikke ivaretar sine forpliktelser etter denne bestemmelsen.

Første ledd andre punktum setter et absolutt forbud mot bruk av piggråd i husdyrgjerder og andre gjerder som skal regulere dyrs ferdsel. Dette gjelder uavhengig av om gjerdet er i innmark eller utmark. Bruk av piggråd i gjerder som ikke er ment for å regulere dyrs ferdsel, må vurderes i sammenheng med de generelle kravene i første og andre ledd.

Andre ledd om å holde tilsyn med bygning, gjerde og innretninger må vurderes konkret, og kravet til tilsyn må stå i forhold til faren for påkjenninger og belastninger. Vesentlig fare for alvorlige påkjenninger og belastninger vil i prinsippet fordra mer omfattende tilsyn.

Tredje ledd er en fullmaktbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette nærmere forskrifter. Det kan blant annet være aktuelt å fastsette nærmere bestemmelser om blant annet hytte, koi, seter m.v. og gjerder, jf tidligere dyrevernløve §§ 28 og 29. Det gis videre hjemmel til å forby også andre typer innretninger enn piggrådgjerder, ut fra hensynet til dyrevelferd. Også plikt til reparasjon eller fjerning av innretninger og/eller rester etter slike, kan reguleres nærmere.

Til § 16 Merking, presentasjon, reklame og markedsføring

Første ledd fastsetter at merking, presentasjon, reklame og markedsføring av produkter som stammer fra dyr, skal gi tilstrekkelig informasjon og ikke være egnet til å vildele om de dyrevelferdsmessige forholdene i den aktuelle produksjonen.

Merking er enhver opplysning på eller i tilknytning til varen. Presentasjon er måten varen omsettes på, måten den ordnes på og de omgivelser den legges frem for omsetning i. Reklame og markedsføring av produkter er opplysninger om disse som kan være atskilt fra varen, og gis i ethvert medium. Også opplysninger over internett, markedsføring i aviser og postordre er omfattet, men tilsynet er begrenset i henhold til de regler som gjelder for grensoverskridende reklame. Villedende reklame omfattes også av markedsføringsloven.

Hva som ligger i tilstrekkelig informasjon beror på en helhetsvurdering av hva som er rimelig å kreve ut fra forbrukernes informasjonsbehov og virksomhetens praktiske muligheter. Bestemmelsen er dynamisk og må tolkes i lys av gjeldende praksis og samfunnets behov for informasjon.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi forskrifter som skal ivareta hensynene nedfelt i første ledd. Bestemmelsen gir også en eksplisitt hjemmel til å fastsette forbud mot markedsføring som er uønsket ut fra hensynet til dyrevelferd. Videre gis hjemmel til å stille vilkår i forbindelse med frivillige merkeordninger. Enkelte merkeordninger på andre områder i EU-regelverket er frivillige, men dersom man velger å bruke dem, utløses en rekke obligatoriske krav og forpliktelser.

Til § 17 Sporbarhet

Bestemmelsen er en fullmaktsbestemmelse som åpner for å gi bestemmelser om sporbarhet både for dyr og produkter av dyr ut fra hensynet til dyrevelferd.

Med sporbarhet forstås muligheten til å kunne identifisere enhver person man har mottatt det aktuelle dyret fra, den aktuelle varen eller stoff som er bestemt til eller kan forventes å bli blandet inn i varen fra, samt muligheten til å kunne identifisere hvem man har levert dyret eller varen til. Disse opplysningene skal gjøres tilgjengelige for tilsynsmyndigheten på anmodning.

Primært fastsettes bestemmelsen for å ha mulighet for å innlemme eventuell regulering av sporbarhet ut fra hensynet til dyrevelferd i EØS-lovgivningen. Tilsvarende bestemmelse er nedfelt i matlovgivningen. Det kan imidlertid ikke utelukkes at slike bestemmelser blir vurdert som ønskelige eller nødvendige ut fra rent nasjonale hensyn.

Sporbarhetskravene bør så langt det er mulig være avpasset det formålet de er satt til å ivareta og ikke legge større byrder på virksomheten/pliktsubjektet enn det som er nødvendig for å ivareta et funksjonelt system for sporbarhet.

Til § 18 Omsetning av produkter fra dyr

Bestemmelsen er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til i forskrift å begrense eller forby omsetning, bruk og import av produkter fra dyr som er omfattet av loven. Slike bestemmelser kan gis enten for å fremme lovens formål, for å ivareta internasjonale forpliktelser eller for å hindre omsetning, bruk eller import av produkter som ikke er produsert på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Fullmaktsbestemmelsen må anvendes i samsvar med de innskrenkninger som følger av internasjonale avtaler som regulerer handel og som Norge har gitt sin tilslutning til.

Det sentrale fra et handelspolitisk ståsted er at tiltaket ikke er mer handelsbegrensende enn det som er nødvendig for å oppnå formålet.

Dersom hensynet til menneskerettene, eksempelvis retten til religiøs utøvelse, krever tilgang på produkter som det i henhold til denne loven ikke er tillatt å produsere i Norge, vil det ikke være aktuelt å forby produktene importert til eller omsatt i Norge.

Til § 19 Adgang til sted og plikt til å yte bistand

Første ledd viderefører tilsynsmyndighetens og politiets rett til adgang til sted eller lokale der dyr holdes. I tillegg innføres tilsvarende rett til adgang til sted eller lokale der det foregår aktivitet omfattet av loven, herunder produksjon, bearbeiding og omsetning av produkter fra dyr. Tilsynsmyndigheten vil være Mattilsynet eller den myndighet som er gitt myndighet på det aktuelle området i henhold til § 32.

Med uhindret adgang menes at tilsynsmyndigheten og politiet til enhver tid skal kunne gis adgang til å inspisere sted eller lokale. Vilkåret for tilsynsmyndighetens og politiets

adgangsrett, er at det skal foretas nødvendige undersøkelser. Med nødvendige undersøkelser siktes det til undersøkelser knyttet til tilsynsoppgaver etter denne loven. Bakgrunnen for denne svært omfattende adgang retten er hensynet til å kunne forhindre og forebygge dyrelidelser. Det er ofte vanskelig å vurdere innholdet i et varsel om mulig brudd på dyrevernlovgivningen uten å undersøke forholdene nærmere.

Ved gjennomføring av inspeksjon må tilsynet følge saksbehandlingsreglene i forvaltningslovens § 15. Tilsynet må legitimere seg, oppgi formålet med inspeksjonen, oppgi hjemmel for inspeksjonen og opplyse om rett til å ha vitne til stede. Overnevnte krav gjelder bare i den grad de kan gjennomføres uten vesentlig ulempe eller uten at formålet med inspeksjonen settes i fare. Dersom dyreholder motsetter seg inspeksjonen, må tilsynet opplyse om rett til å klage. Ved klage kan tilsynet likevel gjennomføre inspeksjonen dersom den finner det nødvendig.

Adgangsretten er ikke begrenset til tilfeller der dyreholder eller annen ansvarlig person er til stede for aktivt å gi uhindret adgang. Ved praktisering av adgang retten må det likevel tas hensyn til privatlivets fred og at det ikke kan utøves skadeverk for å skaffe adgang. Eksempelvis vil tilsynsmyndigheten ikke kunne ta seg inn i private hjem eller gjennom låste dører for å skaffe adgang i eiers eller annen ansvarlig persons fravær. I slike tilfeller er politiets assistanse nødvendig.

Inspeksjonsretten gir ikke rett til bruk av tvang dersom eier er til stede og nekter adgang. Inspeksjon uten samtykke eller uten bistand fra politiet, kan kun være aktuelt i unntakssituasjoner av nødrettskarakter.

Retten til uhindret adgang til sted der dyr holdes, gjelder alle steder der dyr normalt holdes, uavhengig av om det faktisk holdes dyr der på det aktuelle tidspunktet. Dette for å ivareta behovet for å inspisere også rom m.m. der eier hevder det ikke befinner seg dyr. Samtidig vil det kunne være behov for inspeksjon selv om dyret ikke er der på inspeksjonstidspunktet. Opplysninger om hvordan selve dyrerommet er utformet, vedlikeholdt etc, vil kunne gi informasjon om forholdene for dyr som har vært holdt eller skal holdes i dyrerommet. Videre omfatter retten til uhindret adgang også mulighet til å undersøke fysiske gjenstander, for eksempel innholdet i et medisinskap.

Politiets hjemmel til på eget initiativ å utføre inspeksjon er videreført fordi det kan oppstå situasjoner der politiet finner grunn til å inspisere forholdene for dyr, jf også politiets oppgaver etter lov av 4. august 1995 nr. 53 (politiloven). Uten denne hjemmelen forutsetter politiets inspeksjon siktelse og ransakingsordre, noe som anses lite hensiktsmessig.

Tilsynet kan ha med sakkyndige, men må da godtgjøre at de sakkyndige representerer tilsynsmyndigheten. Det kan være behov for å ha med personell med særlig kjennskap til den aktuelle dyrearten eller formen for dyrehold (veterinær, etolog, bygningsskyndig o.l.). Dette vil kunne bedre muligheten for god saksopplysning.

Bestemmelsen om deltagelse for utenlandske inspektører er en videreføring av gjeldende rett og følger av internasjonale forpliktelser, jf EØS-avtalen.

Andre ledd fastsetter en plikt for tilsynsobjektet til vederlagsfritt å stille nødvendige lokaler, inventar, arbeidshjelp og redskaper til disposisjon for utøvelse av tilsynet og ellers være behjelpelig med å legge til rette for tilsynet. Med nødvendige lokaler forstås de av

eksisterende lokaler som er nødvendig for tilsynets arbeid. Bestemmelsen er relevant der tilsynsmyndigheten filmer, tar bilder, veier dyr, tar ut dyremateriale m.m. for å klarlegge og dokumentere de faktiske forhold.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til forskrifter som regulerer adgang til sted eller lokale nærmere.

Til § 20 Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

Første ledd lovfester en plikt for dyreholder og andre pliktsubjekter etter loven til å gi eller sende inn opplysninger som tilsynsmyndigheten krever. Plikt til å gi opplysninger omfatter også det å fremskaffe eller utarbeide opplysninger som tilsynsmyndigheten krever. Krav om opplysninger kan kreves muntlig uten forhåndsvarsel. Tilsynsmyndigheten kan kreve de opplysninger som er av betydning for å klarlegge dyrevelferdsmessige forhold, herunder kreve innsyn i dokumenter.

Første ledd andre punktum utvider plikten til å omfatte også enhver annen som er i besittelse av relevant informasjon. Dette vil først og fremst gjelde personer som i yrkesutøvelse har informasjon om andres dyrehold eller håndtering av dyr. Plikten til å gi opplysninger er begrenset til de opplysninger som tilsynsmyndigheten har behov for i en konkret sak. Allmennhetens plikter er begrenset til det som omfattes av varslingsplikten i § 5.

Opplysninger etter denne bestemmelsen omfatter også opplysninger om hvor dyr befinner seg. Slik opplysningsplikt står i naturlig sammenheng med adgangsretten etter § 19. Bestemmelsen skal bidra til at dyr ikke kan unndras tilsyn ved at tilsynsmyndigheten ikke får nødvendige opplysninger om hvor dyr befinner seg.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette nærmere forskrifter om opplysnings- og rapporteringsplikt. Det gis også hjemmel til å stille krav om systematiske kontrolltiltak og systemer for å sikre dette. Begrepet systematiske kontrolltiltak kan omfatte krav om egenkontroll og internkontroll, men gir videre mulighet til metodevalg for å sikre og dokumentere regelverksetterlevelse enn begrepet internkontroll.

Kap III Hold av dyr

Til § 21 Generelle vilkår for hold av dyr

Første ledd fastsetter et grunnleggende vilkår for å holde dyr i fangenskap. Bestemmelsen er ikke til hinder for at det etableres hold av nye arter, men setter visse begrensninger ved at det stilles krav om at man bare skal holde dyr dersom de kan tilpasse seg holdet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Dette krever særlig aktsomhet med hensyn til dyr som ikke er domestisert eller på annen måte tilvendt et liv i dyrehold. Ved hold av dyr som er utilstrekkelig domestisert, må forholdene på forhånd være lagt så godt til rette at omstillingen for dyret ikke blir for stor. Bestemmelsen er blant annet relevant for å hindre at individer av viltlevende landdyr og akvatisk dyr tas inn i dyreparker eller akvarier uten tilstrekkelig hensyn til dyrenes evne og mulighet til å tilpasse seg. For innfangning av viltlevende dyr for hold, må i tillegg bestemmelsene i § 30 om innfangning av viltlevende dyr være oppfylt. Det vises også til § 8 om driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger.

Bestemmelsen retter seg både mot arter og individer. Dyrevelferd tar utgangspunkt i det enkelte individ, og det er store individuelle forskjeller i tilpasningsevne. Noen individer tilpasser seg ikke et liv i fangenskap, noe man blant annet har sett når det gjelder enkelte

eksotiske fugler og innenfor hjorteoppdrett. Også andre dyr tatt inn i dyrehold har vist tegn på manglende tilpasningsevne. Eksempelvis reproducerer delfiner og andre hvaler svært sjelden i fangenskap.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter som begrenser eller forbyr innførsel, avl og hold av visse dyrearter. Dyr som ikke bør holdes på grunn av manglende tilpasningsevne, skal heller ikke innføres eller benyttes til avl. Denne bestemmelsen vil for eksempel hjemle videreføring av forskrift om forbud mot at fremmedartede (eksotiske) dyr innføres, omsettes eller holdes som husdyr, selskapsdyr eller i fangenskap på annen måte. Ut fra det enorme antall og mangfold av fremmedartede dyr som kan tenkes innført til eller holdt i Norge, er det naturlig å regulere innførsel i forskrifter som nærmere kan konkretisere hvilke arter det skal være lov å innføre, avle og holde. Bestemmelsen hjemler også en nærmere forskriftsregulering av norske, ikke domestiserte dyr.

Forskriftshjemmelen vil også kunne nyttes til å hindre dyrevelferdsmessige uheldige konsekvenser av at villlevende dyr fanges inn i andre land for avsetning på det norske markedet, eller at ikke domestiserte dyr avlet i fangenskap innføres og/eller holdes. En kan dermed sikre at det bare er fremmedartede domestiserte dyr som det er forutsetninger for å holde på en forsvarlig måte, som blir gjenstand for hold.

Til § 22 Dyrs levemiljø

Første ledd første punktum pålegger dyreholder en plikt til å sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gir mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Bestemmelsen omfatter alle dyr som holdes og omfatter blant annet forsøksdyr, dyr på slakterier, tamrein, akvakulturdyr og villfisk i steng, og skal ivareta dyr som individer. Bestemmelsen gir generelle retningslinjer for utforming av egnet miljø til dyrets beste og stiller krav om at dyrs grunnleggende miljøbehov skal være oppfylt. Hvilke nærmere konkrete krav som omfattes av bestemmelsen, vil variere ut fra art og individ og vil over tid kunne endres i tråd med ny kunnskap.

Dyrs levemiljø kan til dels vurderes ut fra dyrs atferd. En type velferdsproblemer oppstår når et dyr som er motivert for å utføre en atferd, ikke kan utføre den på grunn av et uegnet fysisk eller sosialt miljø. Dette kan lede til frustrasjoner. Derfor er det viktig å tilby dyrene et miljø som gir rom for stimulerende aktivitet og utøvelse av naturlig atferd. Dette kan blant annet gjøres gjennom miljøberikelse, for eksempel mulighet til reirbygging (gris og høns) og kroppspleieatferd, eksempelvis sandbading, hos høns.

Bestemmelsen skal sikre at dyr holdes i et miljø som gir god velferd og omfatter blant annet klimatiske forhold (luftkvalitet, værforhold), vannkvalitet for akvatiske dyr, bunntopi/terreng, vegetasjon, mattilgang/beiteforhold, soltært og sosialt miljø, tilgang på skjul, fravær av parasitter og rovdyr, samt tilstrekkelig fravær av ubehaglige sansesinntrykk.

Miljøet skal tilpasses artens behov. Dette omfatter blant annet flokkdyrs behov for å bli holdt i flokk eller grupper. Dette kan likevel ikke praktiseres absolutt. For eksempel kan hunders sosiale behov ivaretas gjennom kontakt med mennesker og andres hunder. I hvilken grad kontakt med mennesker kan redusere behovet for kontakt med artsfrender eller andre dyr varierer mellom arter og individer. Det vil kun i særlige tilfeller (for eksempel grunnet sykdom) være forsvarlig å holde for eksempel fe og tamrein isolert fra artsfrender. Det samme gjelder en del smådyr, som for eksempel undulater og marsvin. Også hest bør ha muligheten

for kontakt med artsfrender i luftegårder, på beite eller lignende. Flokkdyr har ofte behov for stabile grupper, der dyrene kjenner hverandre og har etablert interne ordninger som for eksempel rangordning. Det kan likevel være nødvendig å holde dyr atskilt fra flokken for å hindre at de gjør skade på hverandre. Likeledes kan separat hold av flokkdyr være nødvendig for å unngå parring. Dersom atskillelsen medfører sosial isolasjon og dårlig velferd, må dyreholder treffe nødvendige tiltak.

For å sikre nødvendig tilpasning til miljøet gjennom læring, er det ofte nødvendig å holde unge dyr i lignende miljø som de vil bli holdt i som voksen. Å overføre dyr fra et beriket miljø til et fattigere miljø kan medføre dårlig velferd og bør unngås.

Gode miljøforhold er viktig også for fisk og andre akvatiske dyrs trivsel og velferd. Dette innebærer at flere miljøkrav enn helse og god vannkvalitet må ivaretas, samt at forholdene må tilpasses den enkelte art. Eksempelvis må bunnfisk normalt tilbys et miljø hvor den kan ligge på bunnen i nokså mørke omgivelser. Andre viktige miljøkrav for fisk er stort nok vannvolum til at fisken kan utøve tilnærmet naturlig svømmeatferd, forsvarlig fisketetthet og sammensetning av individer som ikke utgjør en fare for hverandre. Krav til levemiljø vil i første rekke gjøre seg gjeldende overfor fisk i akvakultur, men også ved oppbevaring og oppføring av villfanget marin fisk.

Første ledd andre punktum, bygger på at godt levemiljø skal fremme god helse og kondisjon og bidra til trivsel og trygghet. Samtidig vil et utfordrende miljø, som for eksempel utmark, kunne stille mer krav til dyrenes helse og kondisjon. Trygghet omfatter dyrets behov for å søke skjul eller sosial beskyttelse om det blir skremt, trekke seg unna truende artsfrender, ikke bli utsatt for skremmende opplevelser og ikke oppleve direkte trusler og angrep fra for eksempel rovdyr. Loven fastsetter ikke et krav om at dyr skal oppleve absolutt trygghet, men at miljøet skal være slik at det bidrar til muligheten for opplevelse av trygghet. Dyrs trivsel skal fremmes fordi det er et mål og økende fokus på at dyr skal ha det godt og kunne oppleve positive emosjoner.

Andre ledd stiller også krav om tilgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom normal beiteperiode. Hva som er "egnet tilholdsrom", vil variere med forhold som dyrets art, rase, alder og helsetilstand, samt geografi og klima. Et egnet tilholdsrom må gi mulighet for en tørt og trekkfri oppholdsplass hvor dyrene både kan stå og ligge. Som hovedregel vil dette være en bygning med vegger og tak. Dersom de klimatiske forholdene og forhold ved den enkelte art tilsier det, kan det være aktuelt å ha dyr i enklere tilholdsrom med lettere tilgang til omkringliggende terreng.

Begrepet egnet og trygt tilholdsrom innebærer også krav om beskyttelse mot brann, uforsvarlig luftkvalitet og at predatorer (rovvilt) kan ta seg inn i rommet. Muligheter for evakuering er relevant for noen dyreslag, men ikke for alle. Evakuering er eksempelvis svært vanskelig eller umulig ved oppdrett av slaktekylling. I slike tilfeller må det fokuseres på brannvarsling og andre forebyggende tiltak.

Normal beiteperiode varierer med de forskjellige landsdelers ulike naturgitte forutsetninger og de enkelte dyrearters behov. For tamrein og andre dyrearter som holdes under tilnærmet naturlige forhold, og som har artsfrender som er hjemmehørende i tilsvarende naturbetingelser i den norske fauna, kan beiteperioden vare hele året.

Kravet om beskyttelse mot ugunstige værforhold gjelder hele året. Dyrene skal ha tilstrekkelig beskyttelse ikke bare mot kulde, nedbør og vind om vinteren, men også mot sol og insekter om sommeren. Slik beskyttelse kan gis både i form av tilholdsrom, kunstig fe eller naturlig skjul i terrenget. Ved noen driftsformer kan det være vanskelig å etablere et tilholdsrom dyrene vil benytte, på tross av behov for ly. Gammel norsk sau på utegang er et typisk eksempel. I forskrift om velferd for småfe er det derfor krav om at utegangersau skal holdes i områder hvor terreng og vegetasjon gir naturlig ly.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om dyrs levern miljø. Slike forskrifter kan også omfatte begrensninger i adgangen til å holde dyr permanent innendørs eller utendørs. Med hjemmel i denne bestemmelsen kan det også fastsettes nærmere bestemmelser om tiltak for å forebygge, oppdage og bekjempe brann, eksempelvis brannvarsling. Videre kan det i forskrift gjøres unntak fra kravet i andre ledd om tilgang til tilholdsrom.

Til § 23 Tilsyn, stell og føring

Dyreholders plikter i henhold til denne bestemmelsen gjelder uavhengig av hvor dyr befinner seg. Den gjelder på land og i vann, både når dyr er innendørs, utendørs i innhengning og når de går fritt på beite eller vidda. Dyreholders plikt til å føre tilsyn med dyrene, gjelder for alle typer dyrehold, både for landdyr og akvatiske dyr. Tilsynet skal sikre at dyrene får nødvendig beskyttelse, stell eller behandling, og om nødvendig blir avlivet. For tamrein og andre dyr som går ute hele eller deler av året, vil dette innebære at dyreeier blant annet skal kunne oppdage særlige farer, og oppdage hjelpeløse, syke, avmagrede eller skadde dyr. Dyreeier vil da kunne iverksette nødvendige forebyggende tiltak, samt foreta nødvendig behandling eller avlaving for å hindre at dyr lider over tid. Plikten til å føre tilsyn med dyrene må avpasses etter de klimatiske og stedlige forhold, herunder terreng, beitegrunnlag, rovdyrfare og lignende. Der det anses å være vesentlig risiko for at dyr kan utsettes for farer, må tilsynet med dyrene være intensivert. I slike områder kan det, ut fra en konkret farevurdering, også være behov for forebyggende tiltak. Selv om tilsyn ikke kan hindre skader som eksempelvis skyfdes rovvilt eller ulykker, vil godt tilsyn øke mulighetene for å oppdage rovdyrangrep, sykdom og andre forhold, slik at det kan iverksettes tiltak.

Bokstav a) fastsetter at dyreholder skal sikre at dyr får godt tilsyn og stell av dyr, herunder godt renhold. Hvilke tilsyn og stell som er nødvendig til enhver tid, avhenger av art, rase, alder, utviklingstrinn, kjønn, domestiseringsgrad, helsestilstand, kondisjon, drektighet m.v. Også forhold i omgivelsene har betydning. Det er et krav at både dyr og miljøet de holdes i skal holdes tilstrekkelig rene.

Dyreholders plikt til å føre tilsyn med og stelle dyrene innebærer at dyreholder ikke kan forlate dyret på et sted eller over et tidsrom som ikke er forsvarlig. Dette er ikke til hinder for å la for eksempel katter være alene ute eller å ha dyr på beite. Dersom en ønsker å bringe et dyrehold til opphør skal dette skje ved å skaffe dyret annen kompetent dyreholder, eller gjennom avlaving. Det vil være i strid med denne bestemmelsen å etterlate dyr eller på annen måte å avslutte tilsyn, stell og føring med mindre det skjer i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Det kan være tillatt å sette ut oppdrettet vilt etter § 28. Det er imidlertid ikke tillatt å etterlate husdyr, inkludert kjæledyr, selv om utsett av dyret prinsipielt kan oppfylle vilkårene etter § 28.

Bokstav b) første punktum fastsetter dyreholders plikt til å sikre at fôr, beite og vann er av god kvalitet, dekker dyrets behov for væske og fremmer god helse og velferd. Dette innebærer

bl. a. at fôrets kvalitet og mengde skal dekke dyrets behov for næring, fremme god helse og naturlig vekst og utvikling samt gi metthetsfølelse. Fôringen må være tilpasset art, alder, utviklingstrinn, produksjon, bruk (for eksempel til arbeid) og tilstand for øvrig (for eksempel amming, sykdomstilstander). Fôrets kvalitet skal være tilfredsstillende hygienisk sett og skal ikke inneholde skadelige stoffer. Fôringen skal være tilpasset dyrets naturlige eteferd (antall/størrelse på måltider, konsistens, måte fôret blir gitt på). Videre skal smakelighet og fysiske egenskaper være gode nok. Fôringsopplegget skal ta hensyn til mulige konkurranseforhold mellom dyrene, og fôret skal være egnet til sysselsetting for arter som naturlig bruker mye tid på å ete. Både utfôring og oppbevaring av fôr må skje uten fare for at dyr kan forete seg.

Der det er relevant, skal vann være av hygienisk og smaklig tilfredsstillende kvalitet, gis i tilstrekkelig mengde og være konstant tilgjengelig eller gis regelmessig og med intervaller tilpasset dyrets art, alder, utviklingstrinn og tilstand for øvrig. Også vann må gis slik at samtlige dyr sikres tilstrekkelig tilgang.

Kravet om beite av god kvalitet gjelder for alle dyr på beite og er en presisering av den generelle plikten til å gi dyrene tilstrekkelig fôr. Beite brukt som fôrgrunnlag skal være av god kvalitet og gi nok mat i forhold til antall dyr. Om beitet ikke dekker beitedyrenes ernæringsmessige behov, må det sørges for tilleggsfôring. Tilleggsfôring kan også omfatte behov for tilskudd av vitaminer og mineraler.

Ved uforutsette beitekriser som for eksempel låste beiter på grunn av ugjennomtrengelig dekke av is og snø, må den som er ansvarlig for reindriften iverksette beredskap i form av krisefôring. I de forskjellige reinbeiteområdene er det i dag etablert faglig bredt sammensatte beredskapsutvalg som til enhver tid vurderer beiteene og iverksetter tiltak ved beitekriser. Den som er ansvarlig for driften, må sikre tilstrekkelig med ressurser for å kunne iverksette krisefôring. Krisefôring skal starte tidlig og utføres på riktig måte for å unngå økt påkjenning på grunn av stress ved samling og intensiv håndtering. Videre er det også viktig å unngå økt dyrelidelse på grunn av forspising og sykdom knyttet til fôring av rein. I den forbindelse understrekes viktigheten av at fôringen starter på et tidlig stadium av en beitekrise.

Den som fører villlevende dyr, kan normalt ikke betraktes som dyreholder etter denne bestemmelsen. Dersom fôringen av enkelt dyr foregår over tid, kan aktiviteten etter en konkret vurdering omfattes av deler av denne bestemmelsen. Uavhengig av om slik fôring omfattes av denne bestemmelsen eller ikke, må enhver som fører dyr, påse at fôret er egnet for arten. Hvorvidt aktiviteten medfører de særskilte plikter som påligger en dyreholder, må vurderes konkret i det enkelte tilfellet, blant annet sett i lys av hvor avhengig dyret er av at aktiviteten videreføres for ikke å komme i fare for å lide. Eksempler på risikofaktorer knyttet til fôring av villlevende dyr er økt smittefare og økt fare for rovdyrangrep.

Bokstav b) andre punktum fastsetter forbud mot å tvangsfôre eller tvangsvanne dyr med mindre det skjer av dyrehelsemessig grunn. Selv om det foreligger en dyrehelsemessig grunn for tvang, skal det ikke benyttes mer tvang enn det som er nødvendig.

Bokstav c) pålegger dyreholder plikt til å beskytte dyr mot skade, sykdom, parasitter, predatorer og andre farer. Videre fastsettes at syke og skadde dyr skal gis forsvarlig behandling og avlives om nødvendig. Denne bestemmelsen gjelder alle typer dyrehold, herunder også tamrein og akvatiske dyr.

Kravet om beskyttelse gjelder for påregnelige eller oppdagede farer. Kravet må ses i forhold til behovet for beskyttelse, for eksempel vil visse sykdommer, parasitter mv kunne være en helt naturlig del av et dyrs liv. Hvilke tiltak som skal iverksettes, må avveies ut fra dyrevelferdsmessige og praktiske forhold. Når situasjonen ut fra en helhetsvurdering anses uforsvarlig ut fra hensynet til dyrevelferd, skal det treffes nødvendige tiltak selv om dette kan være vanskelig og/eller ressurskrevende. Tiltak er mulig når faren er oppdaget eller er påregnelig og det ikke foreligger en ekstraordinær situasjon som hindrer tiltak. Tiltak vil eksempelvis sjelden være mulig ved stor rasfare eller ekstreme værforhold. Når dyrene befinner seg på beite, vil det i praksis ikke være mulig å gi dyr fullstendig beskyttelse mot farer. Videre kan praktiske forhold gjøre det umulig å gi samtlige dyr beskyttelse umiddelbart. Forekomst av rovdyr kan imidlertid medføre at det vil være dyrevelferdsmessig uforsvarlig fortsatt å holde husdyr på beite i området.

Ordlyden gir ikke en konkret grense for hvilken grad av påkjenninger og belastninger som ligger innenfor det dyreetisk forsvarlige. Dette vil måtte være gjenstand for skjønn og vurdering sammenholdt med hva som er allment akseptert. Det er naturlig å ta utgangspunkt i et normaltap på godt beite hvor driften er god. Det kan også ses hen til normaltap i beiteområdet eller større områder og til landsgjennomsnittet. Den enkelte besetning må vurderes konkret, og tapstall blir kun en av flere indikatorer når en vurderer om det foreligger et forsvarlig dyrehold. Et dyrehold kan ha lav tapsprosent selv om dyr lider grunnet jurbetennelse, underernæring, skader, uro, frykt m.m. Kjernen i vurderingen er påkjenningenes art og omfang. Det understrekes at også mentale tilstander i form av uro, frykt og stress omfattes av begrepet. Hensynet til beiteretten/-interessen, og den enkelte dyrecoiers praktiske muligheter, kan ikke veie tyngre enn hensynet til at driften skal være dyrevelferdsmessig forsvarlig. Om nødvendig må det settes inn tunge tiltak som eksempelvis rovdyrsikre gjerdet, flytting til andre beiteområder og sanking.

Skader som påføres dyret dersom det kommer ut på vei og jernbane, blir angrepet av hunder eller plages av mennesker, er eksempler på andre farer.

Sykdom omfatter alt som har negativ innvirkning på dyrets helse, herunder infeksjoner, produksjonsrelaterte sykdommer som følge av blant annet arv, miljø, parasittangrep, forgiftning, bivirkninger av medisinsk behandling og underernæring. En del byttedyr er vare av natur og viser få symptomer ved skade, sykdom og annen lidelse. For slike arter kan velferden ofte lettere vurderes på grunnlag av uttrykk for velvære.

Bokstav d) fastsetter krav om at spredning av sykdomsfremkallende smitte skal begrenses. Smittsomme sykdommer kan påvirke dyrevelferden negativt. Det er således ikke utelukkende rene dyrehelse- og næringshensyn som tilsier at smittespredning bør begrenses. Begrensning av smittespredning kan skje gjennom generelle forebyggende tiltak, men er også viktig i tilknytning til konkrete sykdomsutbrudd.

Bokstav e) krever at dyreholder skal sikre at dyr, der det er relevant, blir tilstrekkelig tamme til å kunne håndteres og stelles på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Bestemmelsen skal sikre at dyr, der dette vurderes å ha betydning for dyrenes velferd, tilvennes kontakt med og håndtering av mennesker slik at nødvendig kontakt og håndtering kan skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Hvor tamme dyrene må være, vil variere med dyreslaget og formålet med dyreholdet. Håndtering som er unaturlig for dyret, atskillelse fra artsfrender og påføring av smerte og ubehag krever større grad av tamhet enn når dyret lever i et naturlig

miljø med lite menneskelig påvirkning. Det skal være mulig å utføre nødvendig tilsyn og stell, herunder dyrehelsepersonells behandling, transport og slakting der dette er aktuelt.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om tilsyn med, samt stell og føring av dyr. Slike forskrifter kan omfatte krav om forebyggende tiltak mot farer på beite, inkludert fare for rovviltangrep og påkjørsler. Videre kan slike forskrifter omfatte de krav som er nødvendig for å sikre dyr (herunder tamrein) tilstrekkelig beitegrunnlag eller nødvendig føring. Det kan også gis bestemmelser om avlving når dyrevelferdsmessige hensyn taler for det.

Til § 24 Avl og bioteknologi

Første ledd innebærer krav om at avl skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse.

Andre ledd bokstav a) stiller krav om at det ikke skal drives reproduksjon av dyr som endrer arveanlegg slik at de påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt. Det er heller ikke tillatt gjennom avl/reproduksjon å videreføre slike arveanlegg. Bokstav b) fastsetter at det ikke skal drives reproduksjon som reduserer dyrs mulighet til å utøve naturlig atferd, mens det i henhold til bokstav c) er forbudt å drive reproduksjon som vekker allmenne etiske reaksjoner.

Begrepet reproduksjon innebærer at det også vil være forbudt å videreføre arveanlegg om avlen som har frembrakt de aktuelle egenskapene, har skjedd i annet dyrehold i Norge eller i utlandet.

Kommersiell avl handler blant annet om å tilpasse dyr til det miljøet de tilbys i dyrehold. Dette kan være viktig også for dyrevelferden, selv om noen vil kunne hevde at det påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt. Bestemmelsen er ikke ment å ramme avl med sikte på å fremme egenskaper som tanne dyr eller kollete storfe for å unngå avhorning.

Avl skal i prinsippet ikke ha til hensikt å kompensere for mangler i miljøet eller benyttes for å tilpasse dyr til oppgaver eller miljøer som de ikke har naturlig forutsetning for å trives med. Mulighetene for målrettet avl etter både tradisjonelle og genteknologiske metoder er etter hvert blitt svært gode. Det er i utlandet avlet frem for eksempel katter uten pels og blinde høner som ikke hakker under restriktive betingelser. Slik avl vil være i strid med denne bestemmelsen fordi avlen må anses både å kunne påvirke dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, redusere dyrs mulighet til å utøve naturlig atferd og kunne vekke allmenne etiske reaksjoner.

Ved at det settes forbud mot reproduksjon som viderefører arveanlegg som påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, videreføres bestemmelsen fra tidligere dyrevernløve.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om avl og om hold av dyr avlet i strid med prinsippene i denne paragrafen.

Denne bestemmelsen vil ikke være til hinder for eventuell fremtidig bruk av steril oppdrettsfisk.

Til § 25 Trening, fremvisning, underholdning og konkurranser.

Bestemmelsen regulerer trening av dyr og bruk av dyr til fremvisning, underholdning og konkurranser. Trening omfatter både fysisk trening (kondisjon, styrke, hurtighet) og trening av lydighet og ferdigheter (dressur).

Bokstav a) skal sikre at dyr er i stand til å gjennomføre aktiviteten uten å bli utmattet eller skadet. Enhver form for utmattning vil ikke falle inn under bestemmelsen. Bestemmelsen er ment å ramme de tilfeller der dyr utsettes for aktiviteter som ikke står i rimelig forhold til deres fysiske tilstand og der de kan få påregnelige skader som følge av utmattelsen. Effekten på dyret må i størst mulig grad vurderes objektivt ut fra kunnskaper om dyrets behov og tålegrenser, både før dyret tas i bruk for slike formål og under selve treningen.

Bokstav b) regulerer bruk av legemidler og andre substanser som tilføres dyret samt bruk av hjelpemidler eller kirurgiske inngrep som kan påvirke dyrets yteevne. Hjelpemidler kan for eksempel være midler som skremmer eller tvinger dyr, eller er smertevoldende. Bruk av ulike former for bitt, seletøy og pisk på hest er eksempler på hjelpemidler som i seg selv eller ved uvettig bruk kan komme i strid med denne bestemmelsen.

Behandling omfatter både behandlingsmetoder og medikamenter. Typiske eksempler er bruk av smertestillende medikamenter under trening av en halt hest, eller konkurransekjøring med en skadet hund. Forskrifter etter tredje ledd vil regulere nærmere hva som faller inn under forbudet.

Bokstav c) retter seg mot aktiviteter, midler og metoder som benyttes i den hensikt å påføre dyr frykt, skade eller annen lidelse. Mange former for trening og bruk av dyr til fremvisning, underholdning og konkurranser kan gi grader av frykt, skade eller annen lidelse som konsekvens. Bestemmelsen vil ramme bruk av strøm og andre midler og metoder som i seg selv påfører dyret vesentlig ubehag og smerte eller kan medføre mentale endringer eller skader. Eksempler er elektrisk halsbånd, pigghalsbånd og andre fysiske midler som gir negative stimuli i form av smerte og ubehag.

Aversjonsdressur for å hindre at hunder jager bufe og klovvilt, drives i dag av autoriserte personer og ofte i regi av Norsk Jeger og Fiskeforbund (NJFF), med bruk av elektrisk halsbånd. NJFF utdanner og autoriserer instruktører som kan foreta dette. Slik dressur har ikke bare som formål å hindre uønsket atferd hos hunden, men ivaretar også hensynet til at bufe og klovvilt ikke blir jaget med de belastninger dette kan medføre for disse dyrene. Departementene anser det derfor som legitimt at man i aversjonsdressur tar i bruk et så sterkt dressurmiddel som strøm, forutsatt at det ikke finnes alternative metoder som gir tilstrekkelig effekt. De som driver slik dressur må ha den nødvendige kunnskap både om dressurmidlet, bruken av det og de effekter det har eller kan tenkes å ha på dyret som dresseres, samt at dressuren utføres på en forsvarlig og kontrollerbar måte.

Til en viss grad overlapper denne bestemmelsens bokstaver b) og c) med § 8 om drifsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger.

Bokstav d) fastslår at alle former for bruk av dyr i kamp med andre dyr eller mennesker er forbudt. Kamp er en aktivitet som går ut på at det ene eller begge dyr (alternativt dyret eller mennesket) skal angripe det andre. Aktiviteten er forbudt uavhengig om den foregår mot betaling eller ikke, og uavhengig av om det er tilskuere eller ikke. Også trening i slik aktivitet rammes av forbudet. Bestemmelsen er ikke ment å ramme forsvarlig bruk av tjenestehunder.

Tredje ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til nærmere regulering av trening, fremvisning, underholdning og konkurranser. Det kan eksempelvis være aktuelt å gi forskrift om hvilke dyrearter det er tillatt å bruke i offentlig fremvisning, regler for bruk av dressurmidler, regler for å hindre doping av dyr, hvem som kan utøve aversjonsdressur mm.

Til § 26 Omsetning av dyr og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr

Bestemmelsen regulerer omsetning av dyr med eller uten vederlag og gir hjemmel til å fastsette nærmere regler om ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr.

Med omsetning forstås det å overlate dyr til andre med eller uten vederlag. Dette omfatter både midlertidig og permanent ansvarsoverdragelse. Omplussing av eide og eierløse dyr omfattes derfor av bestemmelsen. Bestemmelsen vil også omfatte utleie av dyr.

Plikten etter første ledd til å gi nødvendig informasjon om forhold som er av betydning for dyrets velferd, er ny. Plikten er begrenset til særlige forhold knyttet til det enkelte dyrs velferd, eksempelvis intoleranse mot enkelte stoffer i fôr.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om forhold knyttet til omsetning av dyr og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr.

Mange mottakere av dyr er helt uten kunnskap om dyrearten de skal overta, noe som kan ha alvorlige følger for dyrevelferden. Det er derfor gitt hjemmel til å fastsette forskrifter om informasjon som skal gis i forbindelse med omsetning av dyr. Forskriftshjemmelen er generell og ikke bare knyttet til omsetning av dyr fra zooforretninger. Det kan for eksempel være aktuelt å pålegge dem som ervervsmessig omsetter dyr, en videre informasjonsplikt til kjøper om hold og stell av dyr enn det som følger av første ledd. Bestemmelsen henger naturlig sammen med kompetansekravet i § 6, både ved at den som omsetter dyret må ha nødvendig fagkunnskap for å kunne oppfylle informasjonsplikten, og ved at vedkommende skal bidra til nødvendig kompetanse hos mottakeren.

Det gis også hjemmel til å fastsette forskrifter om en rekke andre forhold knyttet til omsetning av dyr og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr. Informasjon og forsvarlig markedsføring er etter departementenes oppfatning en naturlig og viktig side ved omsetning og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr. Det kan med hjemmel i denne bestemmelsen foretas regulering av markedsføring ut fra hensynet til dyrs velferd, noe som faller utenfor de hensynene markedsføringslovgivningen skal ivareta. Bestemmelsen hjemler også videreføring av forbud mot levende dyr som lotterigevinst samt forskrifter om ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr. Ivaretagelse i eierens hjem og ervervsmessig lufting av andres hunder, er blitt et nytt kommersielt tilbud de senere årene. Også slik ivaretagelse av andres dyr vil kunne reguleres med hjemmel i denne bestemmelsen.

Andre ledd gir også hjemmel til å regulere eller forby import og eksport av dyr. Dette må skje innen rammen av internasjonale avtaler.

Til § 27 Jakt, fangst og fiske på dyr som holdes

Bestemmelsen er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å regulere jakt, fangst og fiske på dyr som holdes. Fysisk innesperring er ikke avgjørende for om et dyr holdes. Dyr som noen har eiendomsretten til, og som er gjenstand for en viss grad av tilsyn og stell (fôring, sykdomsforebyggelse, avl) faller innenfor. Dyr som er satt ut for å bli villevende som ledd i

viltpleie o.l., faller utenfor bestemmelsen. Nærmere avgrensing her må gjøres gjennom anvendelsen av loven, herunder i forskrifter.

Dyr i fangenskap vil ofte ikke ha samme muligheter som ville dyr til å unnsnippe i en jakt-, fangst- eller fiskesituasjon. Regulering etter denne bestemmelsen vil ha som mål å sikre at jakt, fangst og fiske på dyr som holdes, skjer i et miljø som er tilnærmet naturlig for dyrene, slik at disse ikke utsettes for unødige belastninger under utøvelsen av aktiviteten. Det kan også være aktuelt å sette særlige krav til holdet og det miljøet dyrene holdes i, eksempelvis til areal og driftsruiner.

Jakt, fangst eller fiske på dyr i dyrehold vil falle utenfor forbudet i § 12 mot avlaving av dyr som et selvstendig underholdnings- eller konkurransesystem.

Til § 28 Utsetting av dyr i naturen

Bestemmelsen regulerer utsetting av dyr hvor formålet er å få disse til å bli viltlevende. Første ledd fastsetter at dyr fra dyrehold kun kan settes ut i naturen for å bli viltlevende når dyret har gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet. Utsetting av holdte dyr til et viltlevende miljø er dyrevelferdsmessig utfordrende og kan medføre store påkjenninger for dyrene. Bestemmelsen tar sikte på i størst mulig grad å sikre at utsett skjer på forsvarlig vis for å ivareta velferden og overlevelsessevnen hos de dyrene som settes ut. Det er imidlertid store forskjeller mellom arter, hvordan utsett gjennomføres og hva som er formålet med utsettingen. Utsetting av dyr i naturen vil også være omfattet av bestemmelser i annen lovgivning, eksempelvis viltloven, lakse- og innlandsfiskloven og matloven.

Utsetting av dyr som er avlet for å bevare utrydningstruede dyrearter, har et viktig samfunnsmessig formål. Bestemmelsen tar ikke sikte på å forby slikt utsett, men stiller krav om at det tas hensyn til dyrenes muligheter for tilpasning og overlevelse. Det er viktig at dyrene ved utsett tilbys et egnet miljø, og ikke settes ut til et sted hvor mangler ved miljøet, konkurranseforhold eller særlige farer gir dem dårlige muligheter til å klare seg. Departementene mener det er behov for at de dyrevelferdsmessige sider ved slike prosjekter vurderes på et tidlig stadium og at tiltak gjennomføres for å optimalisere disse dyrenes velferd og muligheter for å overleve. Tilbakeføring til naturen av ville dyr som er blitt midlertidig ivarettatt på grunn av skade/sykdom, faller utenfor denne bestemmelsen, og reguleres av § 30.

Utsetting i strid med første ledd kan også rammes av forbudet i § 14 punkt b mot å honsette dyr i hjelpeløs tilstand der de utsatte dyrene har så dårlige forutsetninger for å klare seg, at de havner i en slik tilstand.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om utsetting av dyr i naturen, herunder fastsette vilkår for eller forbud mot slik utsetting.

Kap IV Viltlevende dyr

Til § 29 Jakt fangst og fiske

Bestemmelsen stiller krav om at jakt, fangst og fiske skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Hva som er dyrevelferdsmessig forsvarlig, avhenger av hvilken art det jaktes, fangstes eller fiskes på. Bestemmelsen er i stor grad sammenfallende med viltloven.

Jakt- og fangstmetoder som i dag anses som uforsvarlige er blant annet bruk av giftåte, selvsjudd, fotsnare og jakt med pil og bue, samt feller. Slike metoder medfører vesentlig

risiko for å påføre dyret skader uten å avlive det umiddelbart. Når det gjelder fiske, har man ikke i dag nok kunnskap om alle fiskemetodene egnet med hensyn til ivaretagelse av fiskens velferd. I lys av ny kunnskap vil enkelte metoder over tid kunne bli å anse som uforsvarlige.

Skyting av forvillede tamdyr eller dyr i skåraste o.l. på dyrevelferdsmessig grunnlag, regnes ikke som jakt, men som avlaving, jf § 12. Heller ikke ettersøk og avlaving av skadde viltlevende dyr er jakt etter denne bestemmelsen. Ved skadeskyting under jakt må imidlertid ettersøk og avlaving anses som en nødvendig måte å avslutte jakten på. Viltlovgivningen har egne regler om ettersøk og avlaving av skadeskutt vilt, men det kan også være aktuelt med nærmere regulering etter denne loven. Det er naturlig at jegeren som påskjøt og skadet dyret i hensikt å avlive det, har plikt til å sikre at dyret blir avlivet dersom praktiske forhold gjør dette mulig.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til nærmere regulering av jakt, fangst og fiske, herunder adgang til å stille vilkår for jakt på oppdrettet vilt som er satt ut i naturen. Det vil også være adgang til å fastsette nærmere krav til de enkelte jakt, fangst og fiskeredskapene.

Til § 30 Innfangning av viltlevende dyr

Bestemmelsen fastsetter forbud mot innfangning av viltlevende landdyr og sjøpattedyr med sikte på håndtering eller hold i fangenskap. Dette gjelder ikke kortvarig ivaretagelse av syke eller skadde viltlevende dyr når formålet er å restituere dyret og sette det tilbake i sitt naturlige miljø. Innfangning er også omfattet av bestemmelser i annen lovgivning, eksempelvis viltlovgivningen.

Dersom forsøk på rehabilitering vil påføre dyret betydelig belastning, det er grunn til å tro at det har liten mulighet for å overleve eller ikke vil være i stand til å klare seg i vill tilstand igjen bør dyret avlives. Ut fra en dyrevelferdsmessig betraktning vil det oftere være nødvendig å avlive syke eller skadde viltlevende dyr enn det som er nødvendig ved tilsvarende sykdom og skade hos tamme dyr. Kravet om at ivaretagelsen skal være kortvarig, har sammenheng med at ivaretagelsen i seg selv er en belastning, og at varigheten kan ha betydning for dyrets evne til å klare seg i det fri etterpå. Når det gjelder sjeldne eller utrydningstruede arter, aksepteres noe større belastning og lengre ivaretagelse med mer usikkert resultat, enn det som ellers aksepteres. Ivaretagelse av viltlevende dyr stiller høye krav til kompetanse hos ivaretaker eller at ivaretakeren har tilgang til nødvendig fagkompetanse.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse. Det gis hjemmel til i forskrift å gjøre unntak fra forbudet i første ledd. Videre gis hjemmel til å fastsette vilkår for innfangning, håndtering og hold av alle viltlevende dyr. Slike forskrifter vil være tilpasset de særlige hensynene som må ivaretas dersom viltlevende dyr skal fanges inn for å holdes.

Kapittel V Avgifter og gebyr

Til § 31 Avgift og gebyr

Avgifts- og gebyrhjemmelen er en ramnehjemmel hvor bestemmelser for den enkelte ordning må gis i forskrifter. Med tilsyn og kontroll i første og annet ledd menes kontroll med at de som er underlagt krav fastsatt i eller i medhold av loven, dvs. tilsynsobjektene, etterlever disse. En sentral del av tilsyns- og kontrollrollen er å oppsøke, uanmeldt eller forhåndsvarslet,

eller på annet måte innhente kunnskap om tilsynsobjektene for å finne ut om det foreligger avvik fra kravene. Veiledning, pålegg om oppretting eller andre tiltak eller sanksjoner for å sikre at kravene overholdes, ligger også innenfor tilsyns- og kontrollbegrepet.

Tilsynsmyndighetens faglige støttefunksjoner som for eksempel Vitenskapskomiteen for mattrygghet og støtte fra kunnskapsinstitusjoner, samt kommunikasjons- og informasjonsvirksomhet, dekkes også av tilsyns- og kontrollbegrepet i den grad de er knyttet til gjennomføring av oppgaver som nevnt ovenfor.

Beredskapsoppgaver og –tiltak for å opprettholde nødvendig kapasitet og kompetanse slik at tilsynet til enhver tid kan håndtere krisesituasjoner på en adekvat måte, anses dekket av tilsyns- og kontrollbegrepet.

Gebyrer i henhold til første ledd vil kunne innkreves for å dekke kostnader ved oppgaver hvor det er en entydig og klar sammenheng mellom tjenesten/oppgaven som utføres og vedkommende bruker som mottar tjenesten og/eller har nytte av oppgaven som tilsynet utfører. Dette vil typisk gjelde særskilte ekspedisjoner som utferdigelse av attester eller godkjenninger eller for eksempel hvor bruker betaler for et tilsynsbesøk samt oppfølgingen av dette. Dette er oppgaver som oppstår i forvaltningen som følge av behov hos enkeltbrukere og derfor har karakter av å være tjenester. Tilsynsobjektet kan også pålegges gebyr for å dekke kostnader tilsynet har hatt ved ekstraordinære tiltak knyttet til at tilsynsobjektet gjentatte ganger har unnlatt å etterkomme pålegg.

Der hvor det ikke nødvendigvis foreligger en slik klar sammenheng mellom tjenesten/oppgaven som utføres og en konkret bruker, men oppgaven like fullt er relatert til brukere/brukergrupper, er det avgiftshjemmelen i andre ledd som kan komme til anvendelse. Avgiften kan legges på næringsmidler, både norskproduserte og importerte.

Tredje ledd gir hjemmel til å pålegge produsenter eller importører å betale en avgift på fôr til dyr som ikke brukes til produksjon av næringsmidler. Denne avgiften skal dekke oppgaver som er relatert til brukere/brukergrupper utenom matproduksjon. Som eksempel nevnes tilsyn med familie- og hobbydyrhold, pelsdyrhold og zooutikker.

Fjerde ledd er en hjemmel til å fastsette forskrifter om avgiftenes og gebyrenes beregning, oppkreving og betaling. Gebyr og avgifter skal gjenspeile de faktiske kostnadene det offentlige har i forbindelse med gjennomføring av virksomheten.

Kapittel VI Administrative bestemmelser og sanksjoner

Til § 32 Tilsyn og vedtak

Etter første ledd gis Mattilsynet kompetanse til å føre tilsyn og fatte vedtak for gjennomføring av loven eller forskrifter gitt i medhold av loven. Departementene kan som overordnet organ selv fatte vedtak etter denne loven.

Enkeltvedtakskompetansen i forbindelse med løpende tilsyn vil bli plassert på slike nivåer i tilsynet at klagebehandling normalt ikke går høyere enn til sentralledet i Mattilsynet. Departementene vil etter dette normalt ikke bli involvert i enkeltsaksbehandling.

Nødvendige vedtak skal både forstås som henvisning til proporsjonalitets/forholdsmessighetsprinsippet og som mulighet for Mattilsynet til å foreta

nødvendige prioriteringer. Proporsjonalitets-/forholdsmessighetsprinsippet har flere sider. For tilsynsmyndigheten betyr det blant annet at det ikke skal gripes inn i den enkeltes rettigheter og interesser i større utstrekning enn det som anses nødvendig. Det skal foreligge forholdsmessighet mellom mål og virkemiddel. Bestemmelsen er således å se på som en form for generalfullmakt for tilsynet til å kunne fatte proporsjonale/forholdsmessige vedtak.

Begrepet nødvendige vedtak er også valgt ut fra en vurdering av at det skal ligge en viss frihet til å velge om det skal fattes vedtak eller ei. Selv om det aktuelle pliktsubjektet er forpliktet til å følge regelverket, vil det ikke alltid nødvendigvis være hensiktsmessig eller bli ansett som effektivt tilsyn å fatte vedtak i alle tilfeller der det er konstatert et rettsstridig forhold. Et målrettet og effektivt tilsyn vil kunne tilsi at enkeltstående observasjoner av mindre alvorlig karakter i første omgang kun påpekes overfor parten, til fordel for økt innsats og oppmerksomhet mot oppfølging av generelle systemfeil eller mer alvorlige brudd på regelverket. En påpeking av plikten til å følge regelverket anses rettslig kun som veiledning og ikke som et enkeltvedtak.

Som hovedregel skal det fattes vedtak når det foreligger brudd på regelverket. Ofte vil vedtaket ha form av et pålegg om retting av forholdet. Formålet med pålegg om retting er å presse frem regelverksetterlevelse innen en bestemt frist.

Andre ledd er en tydeliggjøring av tilsynsmyndighetens hjemmel til å fatte vedtak om beiterestriksjoner på grunn av rovvilt. Inngripende vedtak om beiterestriksjoner vil gi rett til økonomisk kompensasjon for dyreeier. Inngripende vedtak vil normalt være vedtak som innebærer forbud mot å bruke utmarksbeiter som vedkommende normalt benytter i hele eller deler av beitesesongen. I disse tilfellene vil vedtaket utløse rett til økonomisk kompensasjon for dyreeier, på bakgrunn av at det påløper merutgifter som følge av vedtaket. Kompensasjonen vil utbetales gjennom standardiserte satser. Kompensasjonen foreslås å inntre fra den dagen vedtaket gjøres gjeldende. Kun kortvarige vedtak på inntil en ukes varighet kan fattes uten at vedtaket gir rett til kompensasjon. Nærmere bestemmelser om denne ordningen, inkludert vilkår for rett til kompensasjon og kompensasjonens størrelse, vil bli nedfelt i forskrift.

Tredje ledd gir hjemmel til å delegerer myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak. Bestemmelsen åpner for at delegeringen ikke bare kan skje til departementens underliggende organer, men også til andre offentlige eller private organer. Offentlige organer skal forstås vidt og omfatter bl. a. kommunale myndigheter og etater samt interkommunale organer uavhengig av hvilken organisasjonsform som er valgt. Private organer skal forstås som ethvert privat organ, uavhengig av organisasjonsform. Bestemmelsen gir hjemmel til å videreføre dyrevernemnder og en særskilt myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak om forsøk med dyr (Forsøksdyrutvalget).

Fjerde ledd er en fullmaktbestemmelse hvoretter det kan gis nærmere bestemmelser om utøving av tilsynet og om oppnevning, sammensetning og drift av tilsynsorganer.

Til § 33 Gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr

Første ledd gir tilsynsmyndigheten hjemmel til selv å iverksette nødvendige tiltak. Dette gjelder dersom pålegg fra tilsynsmyndigheten ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt. Dette innebærer at tilsynsmyndigheten enten selv kan gjennomføre nødvendige tiltak eller la andre gjennomføre disse på myndighetens vegne. Nødvendige tiltak omfatter avlving av dyr eller avvikling av

dyrehold uten forutgående vedtak der det av hensyn til dyrene er viktig å få gjennomført tiltak raskt. Likeledes kan det vært nødvendig å avlive dyr eller avvikle dyrehold når et pålegg ikke er etterkommet, selv om dette tiltaket er mer inngripende enn det opprinnelige vedtaket.

Andre ledd gir både tilsynsmyndigheten og politiet hjemmel til etter vedtak å ta dyr i midlertidig forvaring eller sørge for at dyr får nødvendig tilsyn og stell. Hvis det dreier seg om et større antall husdyr, er det ofte ikke hensiktsmessig å flytte dyrene til et annet sted. Da kan det i stedet sørges for tilsyn og stell på stedet, for eksempel ved å leie inn røtter eller kjøpe inn fôr.

Ansaret for dyr som er tatt i midlertidig forvaring, overføres til tilsynsmyndigheten etter syv dager. Selv om ansvar for dyr overføres, overføres ikke eiendomsretten. Dette tilsier at tilsynsmyndigheten ikke bør omplassere dyr som er tatt i midlertidig forvaring. Dersom det etter midlertidig forvaring ikke vurderes som forsvarlig å tilbakeføre dyrene til opprinnelig eier, vil det være mest aktuelt å fatte vedtak om avlaving etter § 32. Midlertidig forvaring bør ikke vare lengre enn det som vurderes som nødvendig.

Tredje ledd fastsetter at utgifter som følge av tiltak etter første og andre ledd skal dekkes av dyreholder. Skyldige beløp er tvangsgrunnlag for utlegg.

Fjerde ledd fastsetter at politiet har plikt til å bistå tilsynsmyndigheten i forbindelse med tilsyn og vedtak.

Femte ledd er en fullmaktsbestemmelse hvoretter det kan gis nærmere forskrifter om gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr.

Til § 34 Forbud mot aktiviteter omfattet av loven

Første ledd gir Mattilsynet hjemmel til å fatte vedtak om rettighetsbegrensninger ved unnlatelse av å etterkomme vesentlige pålegg eller ved grove eller gjentatte brudd på dyrevelferdsloven. Eksempel på vesentlige pålegg kan være pålegg om føring av dyrene. Eksempler på grove brudd kan være mishandling i form av vold, samt vanstell som påfører dyrene betydelige påkjenninger. Hvor lenge dyrene er utsatt for mishandling eller vanstell er her relevant. Miljøet dyret holdes i, herunder oppstalling, omfattes i vurderingen av stellet. Hvorvidt det foreligger gjentakelse er også relevant i vurderingen av lovbruddets alvorlighetsgrad.

Ordlyden "aktiviteter omfattet av denne loven" innebærer en endring av ordlyden fra den tilsvarende bestemmelsen i tidligere lov, men er ikke ment å utgjøre noen realitetsendring. Tidligere ordlyd omfattet: "... eiga, ha, bruka, handla med, og slakta dyr, til å stella dyr eller til å driva jakt eller fangst."

Vedtaket etter denne bestemmelsen skal ikke brukes som straff, men utelukkende begrunnes med vern av dyr og forebygging av dyrelidelser. Vedtak skal være forholdsmessige og skal stå i sammenheng med lovbruddet. Kompetansen til den vedtaket retter seg mot og faren for nye overtredelser skal vurderes i lys av foretatte handlinger. En person kan for eksempel, etter en konkret vurdering, anses kompetent til å holde noen kjeledyr uten at han er kompetent til å drive med næringsmessig dyrehold. Likeledes vil en person som har vist seg uskikket til å stelle sau samtidig kunne bli vurdert uskikket til å holde andre dyr. Dersom noen har skaffet seg nye dyr i strid med vedtak etter denne bestemmelsen, vil det ikke være nødvendig med nytt vedtak for å gjennomføre pålegg etter bestemmelsene i § 33.

Første ledd tredje punktum kommer til anvendelse dersom det i forbindelse med saker som gjelder forbud etter første punktum etableres pro forma dyrhold som gir mulighet til å omgå forbudet. Eksempelvis vil det kunne fattes vedtak mot familiedlemmer, venner eller andre som formelt fremstår som eiere av dyr dersom dette vurderes nødvendig for å hindre at den som er ilagt rettighetsbegrensninger etter første ledd første punktum, driver lovstridig aktivitet.

Til § 35 Tvangsmulkt

Første og annet ledd viderefører gjeldende rett. Tilsynsmyndigheten har selv kompetanse til å ta stilling til om tvangsmulkt skal benyttes eller ikke. Tvangsmulkt er ikke straff i juridisk forstand, men en administrativ forføyning. Formålet med tvangsmulkten er å tvinge den som har plikter etter lovgivningen til å etterleve gitte pålegg eller vilkår som eksempelvis gis i forbindelse med godkjenning, som en del av vedtaket. Tvangsmulkt medfører at virksomheten får plikt til å betale et nærmere angitt beløp. Tvangsmulkt kan gis som løpende dagmulkt eller som engangsmulkt.

Etter første ledd kan tilsynet ilegge tvangsmulkt dersom gitt pålegg ikke er etterkommet innen fastsatt frist. Løpende dagmulkt påløper med et fastsatt daglig beløp fra første virkedag etter at fristen er oversittet og løper helt frem til pålegget er etterkommet. Engangsmulkt er et fast beløp og forfaller til betaling i sin helhet første virkedag etter at fristen i pålegget er ute.

Dersom det gis en forlenget frist for å etterkomme et pålegg, kan tilsynet ilegge tvangsmulkt som begynner å løpe fra den nye fristens utløp.

Bestemmelsen gir ingen anvisning på tvangsmulktens størrelse. Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført og hvilke kostnader det antas å medføre. Tvangsmulkt skal fungere som et pressmiddel, og utgangspunktet er at mulkten skal være så stor at den er effektiv uten å være urimelig. Det skal ikke bare være ulønnsomt å neglisjere pålegget – den ansvarlige må også finne det uholdbart å forholde seg passiv. Normalt bør beløpene være så store at de vil overskride den gevinst den ansvarlige kan påregne dersom han ikke retter seg etter pålegget.

Tredje ledd bestemmer at tvangsmulkt også kan fastsettes i forbindelse med at pålegget gis. Dette vil kun være aktuelt i særskilte situasjoner hvor det er påkrevd at pålegget etterkommes innen fristen. Det kan være naturlig å benytte engangsmulkt i de tilfellene tvangsmulkt ilegges allerede i forbindelse med at det gis et pålegg (første gangs pålegg).

Fjerde ledd første punktum fastslår at pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Tvangsmulkt som ikke innbetales i henhold til påkrav fra tilsynet, kan tvangsinndrives. Tvangsinndrivelse skal skje i henhold til bestemmelsene i tvangsfulbyrdesloven.

Fjerde ledd annet punktum gir tilsynet kompetanse til å frafalle påløpt tvangsmulkt. Adgangen forutsettes kun brukt i spesielle tilfeller. Eksempel på hensyn som kan tilsi hel eller delvis nedskrivning av beløpet av påløpt tvangsmulkt vil være dersom innkreving vil ødelegge det økonomiske grunnlaget for driften eller at overtredelsene er uanskyldelige av grunner som ligger nær opp til force majeure.

Femte ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir adgang til å gi nærmere forskrifter om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt.

Kapittel VII Straff

Til § 36 Straff

Første ledd første punktum fastsetter at forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven er straffbart. Se imidlertid pkt. 7.1.2 om mulig krav til forsett eller grov uaktsomhet ved visse overtredelser. Også forsøk og medvirkning til overtredelse av loven er straffbart. At medvirkning generelt gjøres straffbart, innebærer en viss nykriminalisering. Strafferammen er bøter eller fengsel i inntil ett år. For grove overtredelser er strafferammen tre års fengsel. Dette følger av annet ledd.

En overtredelse som i utgangspunktet er straffebelagt, vil likevel ut fra de konkrete omstendighetene kunne medføre forskjellige reaksjonsformer. Brudd på en gitt bestemmelse i loven vil således kunne straffebelegges på forskjellig måte avhengig av omstendighetene knyttet til lovbruddet.

Strafferammene er såpass vide at selv om alle overtredelser av loven er straffbare, vil reaksjonen på ulike typer overtredelser variere i stor grad. Bøtestraff kan benyttes alene eller i kombinasjon med fengselsstraff, og vil i mange tilfeller være den mest passende straffen. Se imidlertid pkt. 7.1.2 om mulig krav til forsett eller grov uaktsomhet ved visse overtredelser. Bøtens størrelse bør fastsettes ut fra mulig gevinst ved overtredelsen, eventuell fare for skadevirkning eller omfanget av skaden. I tillegg gjelder straffeloven § 27, jf § 1, som angir at lovbruterens økonomiske evne skal tillegges vekt ved utmålingen av bøter.

Straffebestemmelsen er delt i to alvorlighetsgrader. Begrunnelsen for et slikt skille er blant annet at for enkelte overtredelser av mindre alvorlig karakter, bør politiet kunne påtale overtredelsen ved forelegg. Ved vurdering av om det foreligger grove eller særlig skjerpene omstendigheter, skal det legges vekt på de konsekvenser lovbruddet har fått, så som omfanget av påført fysisk og mental skade og smerte og om lovbruddet har pågått over tid eller har gjentatt seg. Det skal videre legges vekt på om lovbruddet er gjort på særlig smertefull måte, og om overtredelsen er gjort med hensikt.

Ved overtredelser hvor det kan bli aktuelt med inndragning, vil straffelovens alminnelige bestemmelser om inndragning få anvendelse, jf straffeloven § 34 flg.

Mange overtredelser vil utøves av noen som handler på vegne av et foretak. Når det gjelder straff av foretak, vil straffelovens alminnelige regler om foretaksansvar få anvendelse, jf straffeloven §§ 48 a og 48 b.

Påtalen er offentlig, jf straffeloven § 77 og er derfor ikke avhengig av begjæring fra noen fornærmet. Som fornærmet må man også regne en som representerer en interesse som er vesentlig krenket ved overtredelsen.

Til § 37 Forenklet forelegg

Første ledd er en hjemmel til å gi forskrift som gir myndighet til å utstede forenklet forelegg. Forenklet forelegg innebærer administrativ bøtelegging og kan utstedes på stedet eller i ettertid. Utstedelse kan skje for overtredelser av nærmere angitt art. Utstedelse av forenklet forelegg kan kun skje i kurante saker hvor saksbehandlingen er ukomplisert og oversiktlig, og vilkårene for straffbarhet åpenbart foreligger. Overtredelsen må kunne dokumenteres. Det er imidlertid ikke noe vilkår at lovovertrедeren har tilstått forholdet. Det skal være en bøtepraksis for overtredelsen eller for saker av lignende karakter – det vil si at det skal

foreligge en rettsavgjørelse eller følge av politiets administrative praksis. Hvis praksis mangler skal saken politianmeldes. Dette gjelder spesielt førstegangssaker. Det samme gjelder i saker hvor fengselsstraff er aktuelt, eller saker hvor straffeloven er overtrådt, eksempelvis bedrageri. Det straffbare forholdet må dessuten være lett å identifisere som en bestemt type overtredelse. En nærmere beskrivelse av hvilke lovovertridelser som skal kunne omfattes, vil bli regulert i forskrift.

Andre ledd regulerer når forelegget må vedtas og hva som skjer dersom forelegget ikke vedtas. Hovedregelen er at forelegget skal vedtas straks. Er siktede under 18 år kan det gis en kort frist for vedtakelsen av forelegget. Dersom forelegget er skrevet ut i ettertid, gjelder straffeprosessloven § 256 nr. 5 tilsvarende. Denne bestemmer at siktede skal oppfordres til å vedta forelegget innen en fastsatt frist. Fristen bør i alminnelighet være 3-10 dager. Dersom forelegget ikke vedtas, faller det bort. I slike tilfeller går saken til politiet og eventuell domfellelse.

Tredje ledd fastsetter at påtalemyndigheten til gunst for siktede kan oppheve et vedtatt forelegg. Dette er i tråd med straffeprosessloven § 258.

Fjerde ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til nærmere regulering av bruk av forenklet forelegg, herunder fastsettelse av standardiserte bøtesatser.

Kapittel VIII Andre bestemmelser

Til § 38 Etablering av dataregistre

Første ledd gir tilsynsmyndigheten kompetanse til å opprette egne dataregistre eller knytte seg til eksisterende dataregistre. Dataregistre skal kun opprettes i tilfeller hvor det anses nødvendig for å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven overholdes, eller hvor hensynet til ivaretagelse av avtaler som Norge har inngått, tilsier at det er nødvendig. Med internasjonale avtaler som Norge har inngått, tenkes det særlig på EØS-avtalen. I bestemmelsen gjøres det videre unntak fra kravet i lov 14. april 2000 nr. 31 (personopplysningsloven) § 8 om at det er nødvendig å innhente samtykke fra den opplysningene retter seg mot, ved at det fastslås i lov at slik behandling skal være tillatt.

Unntaket omfatter imidlertid ikke sensitive personopplysninger i henhold til personopplysningsloven. Sensitive opplysninger er blant annet opplysninger som kan knyttes til rasemessig eller etnisk bakgrunn, religiøs oppfatning, straffbare forhold og helseforhold m.v. For fullstendig definisjon av begrepet vises til personopplysningsloven § 2 nr. 8.

Når tilsynsmyndigheten skal opprette eller endre et større administrativt datasystem, skal det sendes melding om dette på forhånd til Statistisk sentralbyrå, i henhold til statistikklovens bestemmelser om administrative datasystemer i statsforvaltningen.

Andre ledd er en fullmaktsbestemmelse som gir hjemmel til å fastsette forskrifter om plikten til å avgi opplysninger til registre opprettet med hjemmel i første ledd.

Til § 39 Gjennomføring og utfylling

I første ledd foreslås det inntatt en generell forskriftshjemmel. På de fleste områder er det foreslått hjemmel til å utferdige forskrifter ved at dette er tatt inn i de aktuelle paragrafer i loven. Det vil imidlertid kunne oppstå ytterligere behov for utfyllende bestemmelser for å ivareta lovens formål. Det kan tenkes å oppstå forhold som omfattes av lovens virkeområde,

men som ikke er regulert i de øvrige forskriftshjemler. For å ha anledning til å regulere disse forhold foreslås det inntatt i loven en generell forskriftshjemmel.

Andre ledd gir hjemmel til å gi forskrifter som er nødvendige for å oppfylle Norges forpliktelser som følge av EØS-avtalen.

Til § 40 Endringer i andre lover

Helsepersonells taushetsplikt er bl.a. begrunnet med at pasienter ikke skal unnlate å oppsøke eller be om helsehjelp, av frykt for viderebringelse av personlige opplysninger som helsepersonellet da vil få kjennskap til. Med unntak for særskilte meldeplikter, er hovedregelen at helsepersonell bare kan viderebringe taushetsbelagte opplysninger såfremt det foreligger samtykke. I de fleste situasjoner hvor helsepersonellet gjennom sin yrkesutøvelse får grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, antas det at helsepersonellet vil få pasientens samtykke til å få i stand frivillige ordninger. Dette kan for eksempel skje ved at helsepersonellet informerer pasientens pårørende, naboer eller offentlige myndigheter. Dersom sakene ikke kan løses ved slike frivillige ordninger basert på pasientens samtykke, vil helsepersonell ha en rett til å gi videre opplysninger uten hinder av taushetsplikten.

Slik varslingsrett foreslås presisert i § 23 nr. 5 i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m. v. Det fremgår her at helsepersonell på nærmere vilkår kan varsle Mattilsynet eller politiet.

For at varslingsrett skal foreligge, må helsepersonellet ha grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell. Det kreves ikke at helsepersonellet skal ha sikker kunnskap om at det foreligger mishandling eller svikt, jf. begrepet "grunn til å tro": Helsepersonellet må imidlertid ha en berettiget mistanke om at dyrene utsettes for mishandling eller alvorlig svikt. Rykter eller løst funderte antagelser om mulig mishandling eller alvorlig svikt som ikke bekreftes av helsepersonellets egne iakttagelser, vil som hovedregel ikke være tilstrekkelig til at varslingsretten inntrer. Ved vurderingen av om det er grunn til å tro at dyrene utsettes for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, må helsepersonellet blant annet se hen til pasientens sykdom eller helsetilstand, og hvilken betydning dette vil ha for pasientens evne til å ta seg av dyrene på en forsvarlig måte.

Ethvert avvik fra det som anses for å være forsvarlig dyrehold vil ikke være tilstrekkelig til at helsepersonellet får en rett til å varsle. Varslingsretten vil først inntre dersom forholdene er å karakterisere som "mishandling" av dyr eller dersom den foreliggende svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell er å karakterisere som "alvorlig".

Bestemmelsen gir bare helsepersonellet en varslingsrett, ikke en varslingsplikt. Selv om det er grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, må helsepersonellet likevel foreta en konkret helhetsvurdering av om det er "rettmessig" å gi opplysninger videre. Det må med andre ord foretas en interesseavveining mellom på den ene siden hensynet til pasienten og dennes krav på taushetsplikt, og på den andre siden hensynet til dyrene. Grunnvilkåret for at det skal kunne foreligge en varslingsrett er som nevnt at det er grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt. I disse situasjonene vil det med andre ord være snakk om et så vidt markant avvik fra forsvarlig dyrehold eller nødvendig dyrevelferd, at det normalt vil være rettmessig å varsle. Det kan

inidlertid tenkes situasjoner hvor hensynet til taushetsplikten likevel må gå foran, for eksempel der hvor bruk av varslingsretten vil forverre eller ødelegge mulighetene for videre behandling eller oppfølging av alvorlig sykdom eller helsetilstand hos pasienten, der hvor situasjonen må antas å være av raskt forbigående art dersom nødvendig helsehjelp blir gitt eller der hvor helsepersonellet har forsikret seg om at pasienten selv vil i verksette nødvendige tiltak for å sikre god dyrevelferd.

10.1 Lovutkast

Lov om dyrevelferd

Kapittel I. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr.

§ 2. Virkeområde

Loven omfatter forhold som påvirker velferd hos og respekt for levende pattedyr fugler, krypdyr, amfibier, fisk, tiftokreps, blekksprut og honningbier, samt utviklingsstadier av nevnte dyr med et tilsvarende utviklet sanseapparat som den endelige utviklingsformen.

Loven gjelder med de begrensninger som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon for norsk landterritorium, territorialfarvann, i norsk økonomisk sone, på norske fartøy og luftfartøy, på innretninger på norsk kontinentalsokkel samt for Svalbard, Jan Mayen og bilandene. Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler for Svalbard, Jan Mayen og norske biland under hensyn til de stedlige forhold.

Kapittel II. Generelle bestemmelser

§ 3. Generelt

Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal tas hensyn til dyrs fysiske og mentale behov ut fra deres egenart og dyrs evne til å ha positive og negative opplevelser.

§ 4. Hjelpeplikt

Enhver som kommer over et dyr som er synlig sykt, unormalt avmagret, skadd, vanskjøttet eller hjelpeløst og enhver som forårsaker skade på dyr, skal så langt mulig sørge for at dyret får hjelp og om nødvendig blir avlivet. Avlivingen skal skje i samsvar med kravene i § 12.

Eier av dyret, Mattilsynet eller politiet skal varsles om tiltak som er iverksatt etter første ledd med mindre det anses åpenbart unødvendig.

Nødvendige utgifter til tiltak etter denne paragrafen skal staten betale, men utgiftene kan kreves tilbake fra dyreholder. Utgifter som kreves tilbake er tvangsgrunnlag for utlegg. Den som forårsaker skade på dyr, kan ikke kreve dekning av staten for utgifter til tiltak etter denne paragrafen.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om hjelpeplikt, avlivingsrett og dekning av utgifter.

§ 5. Varsling

Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet. Varslingsplikten gjelder med de begrensninger som følger av annen lovgivning.

Enhver som får kjennskap til at et større antall ville eller forvillede dyr er utsatt for sykdom, skade eller annen lidelse utenom det normale, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om varslingsplikt.

§ 6. *Kompetanse og ansvar*

Dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell. Andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.

Foresatt skal ikke la barn under 16 år ha et selvstendig ansvar for dyr.

Dyreholder skal ikke overlate dyr til personer som det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyret forsvarlig.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om utdanning, opplæring og kompetanse, herunder om godkjenning og om autorisasjon av personell.

§ 7. *Krav om registrering eller tillatelse*

Kongen kan gi forskrifter om krav til og vilkår for registrering eller tillatelse for å drive med aktiviteter omfattet av denne loven.

§ 8. *Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger*

Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som brukes til dyr, skal være egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd. Nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger skal være utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd før de tas i vanlig bruk.

Den som tilbyr eller omsetter fast eiendom eller utstyr for bruk til dyr, har medansvar for at dette er egnet for formålet ut fra hensynet til dyrevelferd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger, herunder om dokumentasjon av egnethet, markedsføring og om godkjenning.

§ 9. *Medisinsk og kirurgisk behandling*

Medisinsk og kirurgisk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjon og livskvalitet.

Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdelar på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Det er likevel tillatt å foreta forsvarlig merking av dyr i dyrehold. Avhorning og kastrering er tillatt når det er nødvendig ut fra hensynet til dyrevelferd eller av særlige bruksgrunner.

Ved smertefulle inngrep skal det nyttes bedøvelse og nødvendig smertelindring.

Medisinsk eller kirurgisk behandling skal ikke markedsføres eller brukes som rutinemessig kompensasjon for lovstridig avl eller miljø, eller som produksjonsfremmende hjelpemiddel.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om medisinsk og kirurgisk behandling, herunder forby visse former for slik behandling og gjøre unntak fra andre ledd.

§ 10. *Merking av dyr*

Ved merking av dyr skal det benyttes forsvarlige metoder som ikke påfører dyret atferdsmessige begrensninger eller annen lidelse.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om merking av dyr, herunder påby og forby merking, påby at merkede dyr skal være registrert i et register og bestemme hvem som skal ha innsyn i registeret.

§ 11. *Transport*

Transport skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret. Dyr skal kun transporteres når de er i en slik tilstand at det er forsvarlig å gjennomføre hele transporten.

Transportmiddelet skal være egnet ut fra hensynet til dyrenes sikkerhet og egenart. Dyr skal ha nødvendig tilsyn og stell under transporten.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om transport av dyr.

§ 12. *Avliving*

Avliving av dyr og håndtering i forbindelse med avlivingen skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte med minst mulig stress og smerte for dyret. Den som benytter bedøvnings- eller avlivingsutstyr, skal påse at dette er egnet og vedlikeholdt.

Dyr som eies eller på annen måte holdes i menneskers varetekt, skal bedøves før eller samtidig med avlivingen. Bedøvningsmetoden skal ikke påføre dyr vesentlig ubehag og skal gi bevissthetstap og sikre smertefrihet som varer inntil døden inntreffer. Når dyret er bedøvd, skal det avlives umiddelbart. Det skal sikres at dyret er dødt, om nødvendig ved avblødning.

Avliving i nødstilfelle skal i størst mulig grad skje i samsvar med første og andre ledd.

Dyr skal ikke være gjenstand for avliving som et selvstendig underholdnings- eller konkurranseelement.

Kongen kan gi nærmere forskrifter til utfylling av denne bestemmelsen, herunder krav til miljø, utstyr og håndtering i forbindelse med avliving, og om skadedyrbekjempelse ut fra hensynet til dyrevelferd. Kongen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i andre ledd.

§ 13. *Bruk av dyr i forsøk og undervisning*

For å kunne avle, holde, formidle, avlive eller bruke dyr til forsøk eller til undervisning i annet enn alminnelig stell og håndtering, skal både institusjonen og den ansvarlige for den aktuelle aktiviteten ha tillatelse fra tilsynsmyndigheten.

Tillatelser etter første ledd kan ikke gis hvis formålet kan oppnås uten bruk av dyr, eller hvis dyrene kommer i fare for å lide uforholdsmessig mye. Det skal ikke benyttes flere dyr enn nødvendig, og dyrene skal belastes minst mulig.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om bruk av dyr i forsøk og undervisning, herunder om forbud mot visse typer forsøk, om forbud mot bruk av visse dyrearter i forsøk, om tillatelse og om unntak fra krav om tillatelse.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i kapittel II, III og IV i denne loven for bruk av dyr i forsøk.

§ 14. *Særskilte forbud*

Det er forbudt å:

- a) utøve vold mot dyr,
- b) hensette dyr i hjelpeløs tilstand,
- c) foreta utuktige handlinger med dyr, og
- d) bruke levende dyr som fôr eller agn.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om særskilte forbud, herunder om forbud mot handlinger som vekker allmenne etiske reaksjoner.

§ 15. *Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger.*

Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utføres eller oppføres og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal ikke brukes piggtråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel.

Om nødvendig skal den ansvarlige for bygningen, gjerdet og innretningen føre tilsyn med disse og gjennomføre tiltak for å kunne oppdage, forebygge og avhjelpe lidelse.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om bygninger, gjerder ol, herunder om forbud mot og fjerning av slike.

§ 16. Merking, presentasjon, reklame og markedsføring

Merking, presentasjon, reklame og markedsføring av produkter som stammer fra dyr, skal gi tilstrekkelig informasjon og ikke være egnet til å villede.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om informasjon, merking, presentasjon, reklame og markedsføring og om vilkår for bruk av frivillige merkeordninger.

§ 17. Sporbarhet

Kongen kan gi forskrifter om sporbarhet for dyr eller produkter fra dyr ut fra hensynet til dyrevelferd.

§ 18. Omsetning m.v. av produkter fra dyr

Kongen kan i forskrift begrense, stille krav til eller forby omsetning og bruk av produkter fra dyr som er omfattet av denne loven. Med de begrensninger som følger av overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon eller av folkeretten for øvrig, kan Kongen også begrense, stille krav til eller forby import av slike produkter.

§ 19. Adgang til sted og plikt til å yte bistand

Dyreholder og den som produserer, bearbeider eller omsetter produkter fra dyr omfattet av loven, skal gi tilsynsmyndigheten og politiet uhindret adgang til sted eller lokale der det holdes dyr eller foregår aktivitet omfattet av loven. Utenlandske inspektører kan delta i inspeksjoner mv. når det er nødvendig for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser.

Dyreholder og den som produserer, bearbeider eller omsetter produkter omfattet av loven, skal vederlagsfritt stille nødvendige lokaler, inventar, arbeidshjelp og redskaper til disposisjon for utøvelse av tilsynet og ellers være behjelpelig med å legge til rette for tilsynet.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om adgang til sted eller lokale.

§ 20. Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

Dyreholder og den som produserer, bearbeider eller omsetter produkter fra dyr omfattet av denne loven, skal på anmodning fra tilsynsmyndigheten gi opplysninger, melding, rapporter, dokumentasjon og innsyn i dokumenter som har betydning for tilsynsmyndighetens kontroll med etterlevelse av loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven. Andre som har relevant informasjon, skal på anmodning fra tilsynsmyndigheten gi nødvendige opplysninger.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om opplysnings- og dokumentasjonsplikt, og om plikt til å etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak.

Kapittel III. Hold av dyr

§ 21. Generelle vilkår for hold av dyr

Dyr skal bare holdes hvis de kan tilpasse seg holdet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan gi nærmere forskrifter som begrenser eller forbyr innførsel, avl og hold av visse dyrearter.

§ 22. Dyrs levested

Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gir mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og

annen naturlig atferd. Dyrs levested skal fremme god helse og kondisjon og bidra til trygghet og trivsel.

Dyr skal beskyttes mot ugunstige værforhold og ha adgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom normal beiteperiode.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om dyrs levested, herunder krav til egnet og trygt tilholdsrom inkludert tiltak for å forebygge, oppdage og bekjempe brann og om unntak fra krav om tilholdsrom.

§ 23. Tilsyn, stell og føring

Dyreholder skal sikre at:

- a) dyr får godt tilsyn og stell, herunder godt renhold,
- b) fôr, beite og vann er av god kvalitet, dekker dyrets behov for næring og væske og fremmer god helse og velferd. Dyr skal ikke tvangsføres eller tvangsvannes, med mindre det skjer av dyrehelsemessig grunn.
- c) dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter, predatorer og andre farer. Syke og skadde dyr skal gis forsvarlig behandling og avlives om nødvendig,
- d) spredning av smitte begrenses, og
- e) dyr, der det er relevant, blir tilstrekkelig tamme til å kunne håndteres og stelles på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om tilsyn, stell og føring.

§ 24. Avl og bioteknologi

Avl skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse.

Det skal ikke drives reproduksjon, herunder ved bruk av genteknologiske metoder, som:

- a) endrer arveanlegg slik at de påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, eller som viderefører slike arveanlegg,
- b) reduserer dyrs mulighet til å utøve naturlig atferd, eller
- c) vekker allmenne etiske reaksjoner.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om avl og hold av dyr i strid med prinsippene i denne paragrafen.

§ 25. Trening, fremvisning, underholdning og konkurranser

Dyr under trening og dyr som brukes til fremvisning, underholdning og konkurranser skal:

- a) være i stand til å gjennomføre aktiviteten uten å bli utmattet eller skadet,
- b) ikke utsettes for eller være påvirket av midler eller behandling som kan gjøre aktiviteten dyrevelferdsmessig uforsvarlig,
- c) ikke med hensikt påføres frykt, skade eller annen lidelse, og
- d) ikke brukes i kamper mot andre dyr eller mennesker.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om trening, fremvisning og konkurranser mv., herunder stille krav om særskilt tillatelse eller forby ulike former for slik aktivitet, forby bruk av visse dyrearter, og forby visse former for midler og behandling.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra første ledd i forbindelse med visse typer trening.

§ 26. Omsetning av dyr og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr

Den som selger eller overlater dyr til andre, skal gi den som overtar dyret nødvendig informasjon om forhold som er av betydning for dyrets velferd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om informasjon, markedsføring, reklame, import, eksport, omsetning, utlodning, leie og lån av dyr samt om ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr, herunder om registrering, godkjenning og forbud mot slik virksomhet.

§ 27. Jakt, fangst og fiske på dyr som holdes

Kongen kan gi forskrifter om jakt, fangst og fiske på dyr som eies eller på annen måte holdes i menneskers varetekt, herunder om trening for slik aktivitet, samt forby eller stille krav om særskilt tillatelse for slik aktivitet.

§ 28. Utsetting av dyr i naturen

Dyr fra dyrehold kan bare settes ut i naturen for å bli villlevende når dyret har gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om utsetting av dyr i naturen, herunder fastsette vilkår for eller forbud mot utsetting.

Kapittel IV. Villlevende dyr

§ 29. Jakt, fangst og fiske

Jakt, fangst og fiske skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan til utfylling av første ledd gi nærmere forskrifter om jakt, fangst og fiske samt om ettersøk og avlaving av villlevende dyr.

§ 30. Innfangning av villlevende dyr

Villlevende landdyr og sjøpattedyr skal ikke fanges inn for å håndteres eller holdes i fangenskap. Dette gjelder ikke kortvarig ivaretagelse av syke eller skadde dyr for rehabilitering med sikte på tilbakeføring til dyrets naturlige miljø.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsen i første ledd første punktum samt gi nærmere forskrifter om innfangning, håndtering og hold av villlevende dyr.

Kapittel V. Avgifter og gebyr

§ 31. Avgift og gebyr

Kongen kan i forskrifter pålegge gebyrer for å dekke kostnader med tilsyn, kontroll og særskilte tjenester etter denne loven eller forskrifter hjemlet i denne loven.

Kongen kan i forskrifter pålegge virksomheter omfattet av lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) å betale en avgift på næringsmidler. Avgiften skal dekke kostnader med tilsyn og kontroll etter denne loven med hold og bruk av dyr i produksjon av næringsmidler der kostnadene ikke dekkes av gebyr etter første ledd.

Kongen kan i forskrifter pålegge produsenter eller importører å betale en avgift på fôr til dyr som ikke brukes til produksjon av næringsmidler. Avgiften skal dekke kostnader med tilsyn og kontroll etter denne loven med hold og bruk av dyr som ikke blir brukt i produksjon av næringsmidler der kostnadene ikke dekkes av gebyr etter første ledd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om beregning av gebyrene og avgiftene, og om innkreving og innbetaling av disse.

Ved forsinket betaling av avgifter og gebyr skal det betales rente i samsvar med lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling.

Avgifter og gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel VI. Administrative bestemmelser og sanksjoner

§ 32. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige vedtak for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Mattilsynet kan fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovilt. Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovilt, har dyreeier rett til økonomisk kompensasjon. Kongen kan gi nærmere forskrifter om vilkår for og utmåling av slik kompensasjon.

Kongen kan delegerere myndighet til andre offentlige eller private organer og gi bestemmelser om hvem som er klageinstans i slike tilfeller.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om utøving av tilsynet og om oppnevning, sammensetning og drift av tilsynsorganer.

§ 33. Gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr

Dersom pålegg fra tilsynsmyndigheten ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt, kan tilsynsmyndigheten selv iverksette nødvendige tiltak.

Tilsynsmyndigheten eller politiet kan etter vedtak ta dyr i midlertidig forvaring eller på annen måte sørge for at dyret får nødvendig tilsyn og stell. Vedtak fattet av politiet faller bort om det ikke stadfestes av tilsynsmyndigheten innen 7 dager. Ansvar for dyr omfattet av politiets vedtak overføres til tilsynsmyndigheten når vedtaket stadfestes.

Tiltak etter første og annet ledd kan gjennomføres for dyreholders regning. Skyldige beløp er tvangsgrunnlag for utlegg.

Politiet skal hjelpe til med gjennomføring av tilsyn og vedtak når tilsynsmyndigheten ber om det.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr.

§ 34. Forbud mot aktiviteter omfattet av loven

Den som unnlater å etterkomme vesentlige pålegg eller grovt eller gjentatte ganger overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan av Mattilsynet ilegges forbud mot aktiviteter omfattet av denne loven. Forbudet kan gjelde alle eller noen arter, en eller flere aktiviteter, for en viss periode eller inntil videre. Forbudet kan omfatte andre personer med tilknytning til den som har handlet lovstridig.

Retten kan i forbindelse med straffesak fastsette forbud etter denne paragrafen.

Kongen kan gi forskrifter om forbud mot aktiviteter omfattet av loven og om behandling av slike saker.

§ 35. Tvangsmulkt

Tilsynsmyndigheten kan ilegge tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt til den som unnlater å etterkomme et enkeltvedtak innen fastsatt frist.

Tvangsmulkten størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at vedtaket gjennomføres, og hvilke kostnader det antas å medføre.

Tvangsmulkt kan fastsettes allerede i forbindelse med at et vedtak treffes når det anses nødvendig at fristen overholdes.

Vedtaket om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt.

Kapittel VII. Straff

§ 36. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse. På samme måte straffes forsøk og medvirkning.

Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurdering av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld.

§ 37. Forenklet forelegg

Kongen kan i forskrift bestemme at bøtelegging, på stedet eller i ettertid, for overtredelser av nærmere angitt art kan skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. I slikt forelegg kan straffebudet og det straffbare forhold betegnes ved stikkord eller på lignende måte. Politimann som ellers ikke har foreleggsmyndighet, kan gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg.

Forelegg som er skrevet ut på stedet, faller bort dersom det ikke straks vedtas. Er siktede under 18 år, kan det gis en kort frist for vedtagelsen av forelegget. For forelegg som er skrevet ut i ettertid, gjelder straffeprosessloven § 256 nr. 5 tilsvarende. Slikt forelegg faller bort dersom det ikke vedtas innen fristen. Kongen kan gi nærmere forskrifter om fremgangsmåten når forelegget skrives ut i ettertid.

Påtalemyndigheten kan til gunst for siktede oppheve et vedtatt forelegg.

Kongen gir nærmere regler om bruk av forenklet forelegg etter denne paragrafen og fastsetter bøtesatser og subsidiær fengselsstraff for de overtredelser som ordningen skal omfatte.

Kapittel VIII. Andre bestemmelser

§ 38. Etablering av dataregistre

Tilsynsmyndigheten kan opprette nye eller knytte til seg eksisterende dataregistre når det er nødvendig av hensyn til lovens formål, eller når det er nødvendig for å oppfylle internasjonale avtaler som Norge har inngått. Slike registre kan ikke uten samtykke fra den det gjelder inneholde personopplysninger som er sensitive i henhold til lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger § 2 nr. 8.

Kongen kan gi forskrifter om plikt til å avgi opplysninger til slike registre.

§ 39. Gjennomføring og utfylling

Kongen kan gi forskrifter som er nødvendige for å sikre gjennomføring og utfylling av denne loven.

Kongen kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å oppfylle Norges forpliktelser som følge av EØS-avtalen, herunder at slike forskrifter i tilfelle motstrid skal gå foran denne loven.

Kapittel IX. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

§ 40. Endringer i andre lover

Det gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

§ 31. Rådets oppgaver

Første ledd, første setning skal lyde:

Rådet skal være rådgiver for veterinærmyndighetene i disiplinærsaker, saker om forsvarlig virksomhet og saker av veterinærmedisinsk art.

2. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 23 nr. 4 skal lyde:

4. at opplysninger gis videre når tungtveicende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre,

Ny § 23 nr. 5 skal lyde:

5. at opplysninger gis videre når helsepersonell gjennom sin yrkesutøvelse har grunn til å tro at dyr blir utsatt for slik mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell at det anses rettmessig å gi opplysningene videre til Mattilsynet eller politiet eller

Nåværende § 23 nr. 5 blir ny § 23 nr. 6.

§ 41. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Denne loven trer i kraft (dato). Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern samt lov 19. april 2002 nr. 11 om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern.

Forskrifter eller enkeltvedtak gitt i eller i medhold av lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gjelder fortsatt inntil de blir opphevet.